

OSAKEYHTIÖIDEN SULAUTUMINEN KIRJANPIDON JA VEROTUKSEN NÄKÖ- KULMASTA

Heidi Heikkinen

Opinnäytetyö
Toukokuu 2011

Liiketalous
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tekijä HEIKKINEN, Heidi	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 09.05.2011
	Sivumäärä 46	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus ( ) saakka	Verkojulkaisulupa myönnetty (X)
Työn nimi OSAKEYHTIÖIDEN SULAUTUMINEN KIRJANPIDON JA VEROTUKSEN NÄKÖKULMASTA		
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma		
Työn ohjaaja VÄRRE, Timo		
Toimeksiantaja Itella Information Oy		
Tiivistelmä <p>Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, mitä kirjanpitäjän tulee tietää sulautumisesta kirjanpidon ja verotuksen näkökulmasta. Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään sulautumisesta aiheutuvia kirjanpidon kirjauksia ja vaikutuksia sulautumisessa mukana olevien yhtiöiden ja osakkaiden verotukseen. Tutkimus rajattiin koskemaan vain osakeyhtiömuotoisia sulautumisia. Lisäksi tutkimuksessa tutkittiin vain kotimaisten osakeyhtiöiden sulautumisia. Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Itella Information Oy, jossa on herätty yritysjärjestelyiden yleistymiseen. Toimeksiantaja halusi saada kirjanpitäjille tärkeää tietoa sulautumisesta yksin kansiin.</p> <p>Tutkimusmenetelmäksi valittiin laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Tiedonkeruumenetelmänä käytettiin eri dokumentteja, kuten; osakeyhtiölakia, elinkeinoverolakia ja kirjanpitolautakunnan yleisohjeita, sekä alan kirjallisuutta ja verkkojulkaisuja. Lisäksi tiedonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastatteluja.</p> <p>Tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä käytiin läpi eri sulautumistyyppit, sulautumismenettelyn vaiheet, sulautumisen kirjanpidollinen käsittely sekä vaikutukset sulautumisessa mukana olevien yhtiöiden ja osakkaiden verotukseen. Tutkimuksen empiriaosuus pohjautui teemahaastatteluihin. Haastateltavina olivat kaksi Itella Information Oy:n kirjanpitäjää, joilla on kokemusta sulautumisesta. Lisäksi haastateltavina olivat kaksi Sisä-Suomen veroviraston asiantuntijaa. Kirjanpitäjiä haastatteleamalla haluttiin saada selville, mitä haasteita sulautuminen oli heille aiheuttanut. Veroviraston asiantuntijoiden haastatteluista haluttiin saada tietoja sulautumisen aiheuttamista haasteista verotuksen puolelta. Teemahaastattelun tuloksia analysoitiin teemoittelun avulla.</p> <p>Tutkimus osoitti, että sulautumismenettely on varsin monivaiheinen ja sisältää paljon määräaikoja. Sulautuminen on pitkä prosessi, jonka läpi vienti edellyttää kirjanpitäjältä sulautumista koskevan lainsäädännön tuntemista. Kirjanpitäjän tulee hallita osakeyhtiölain säädökset sulautumismenettelystä, kirjanpitolautakunnan yleisohjeet kirjanpidollisesta käsittelystä sekä elinkeinoverolain asettamat erityisvaatimukset.</p>		
Avainsanat (asiasanat) sulautuminen, kirjanpito, verotus ja osakeyhtiö		
Muut tiedot		

Author(s) HEIKKINEN, Heidi	Type of publication Bachelor's Thesis	Date 09.05.2011
	Pages 46	Language FINNISH
	Confidential ( ) Until	Permission for web publication (X)
Title THE MERGER FROM THE PERSPECTIVE OF ACCOUNTING AND TAXATION		
Degree Programme Business Administration		
Tutor(s) VÄRRE, Timo		
Assigned by Itella Information Oy Ltd.		
Abstract <p>The purpose of the thesis was to determine what an accountant should be aware of when dealing with a merger. The thesis attempted to clarify the book entries and impacts resulting from the merger on the taxation of the enterprises and shareholders. The study focused on the merger from the perspective of accounting and taxation. The study was restricted to a limited liability company form of mergers. Moreover, the thesis only explored mergers of domestic, not international limited liability companies. The thesis was assigned by Itella Information, which has become aware of the proliferation of corporate restructuring. Itella Information wanted to have information on the merger for the use of their accountants.</p> <p>The research was conducted using a qualitative research method. The data was collected by using documentaries such as, the Companies Act, the Business Tax Act, the general instructions given by the Accountancy Board and other literature. In addition, data was collected through theme interviews.</p> <p>The theoretical framework consists of merger types, merger techniques and accounting measures related to the merger and implications for taxation. The empirical part is based on the theme interviews of two accountants with experience of mergers, and two tax specialists. By interviewing the accountants, the principal wanted to find out what challenges the merger had given them.</p> <p>The interviews of experts working in the tax office were supposed to provide information on the merger from the perspective of taxation. The results of the theme interviews were analyzed through classifying them under certain themes.</p> <p>The results show that the merger is very intricate and contains a lot of deadlines. An accountant should have a command of the decrees of the Companies Act, the general instructions given by the Accountancy Board, and the special requirements included in the Business Tax Act.</p>		
Keywords merger, accounting, taxation and limited liability company		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	3
1.1 Tutkimuksen taustaa ja tarkoitus	3
1.2 Tutkimusmenetelmät ja aineisto	4
1.3 Tutkimuksen rakenne.....	5
2 SULAUTUMINEN.....	6
2.1 Sulautumisen määritelmä.....	6
2.2 Absorptiosulautuminen	7
2.3 Tytäryhtiösulautuminen	8
2.4 Kolmikantasulautuminen	9
2.5 Kombinaatiosulautuminen	10
3 SULAUTUMISMENETTELY	11
3.1 Sulautumisen määräajat	11
3.2 Sulautumissuunnitelma	13
3.3 Tilintarkastajan lausunto	15
3.4 Velkojille kuulutus.....	16
3.5 Sulautumissuunnitelman hyväksyminen.....	17
3.6 Lopputilitys.....	18
4 SULAUTUMINEN KIRJANPIDON NÄKÖKULMASTA.....	19
4.1 Sulautumisen kirjanpidon lainsäädäntö	19
4.2 Fuusioaktiiva.....	19
4.3 Sulautuminen kirjanpitoarvosta tai käyvistä arvoista	20
4.4 Sulautumisvastike	21
4.5 Tavallinen sulautuminen.....	23
4.6 Tytäryhtiösulautuminen	25
4.7 Kombinaatiosulautuminen	27
5 SULAUTUMINEN VEROTUKSEN NÄKÖKULMASTA	28
5.1 Verovapaan sulautumisen edellytykset.....	28
5.2 Veroseuraamukset sulautumisessa osakkaan kannalta	31
5.3 Veroseuraamukset sulautuvan yrityksen kannalta.....	32
5.4 Veroseuraamukset vastaanottavan yrityksen kannalta.....	32
5.5 Muut veroseuraamukset.....	34
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	36
6.1 Tutkimuksen toteutus.....	36
6.2 Tutkimuksen analyysi	37
7 POHDINTA.....	41
LÄHTEET.....	44
LIITTEET	46

KUVIOT

KUVIO 1. Absorptiosulautuminen	7
KUVIO 2. Tytäryhtiösulautuminen	8
KUVIO 3. Kolmikantasulautuminen	9
KUVIO 4. Kombinaatiosulautuminen	10
KUVIO 5. Sulautumismenettelyn määräajat	12
KUVIO 6. Sulautumisvastike	23
KUVIO 7. Tavallinen sulautuminen	24
KUVIO 8. Tytäryhtiösulautuminen	26
KUVIO 9. Kombinaatiosulautuminen	28

1 JOHDANTO

Kilpailu- ja toimintaympäristön muutokset luovat jatkuvasti uusia tarpeita yritysjärjestelyille. Yritysjärjestelyt, joihin sulautuminen kuuluu, ovat yleistyneet nykypäivänä yrityksiä keinoon muokata yrityksen rakennetta ja toimintaa. (Manninen 2001, 187.) Sulautumiselle on varsin tyypillistä, että se toteutetaan yrityskaupan yhteydessä. Yhtiöt saadaan sulautumisen avulla yhdistettyä ennen varsinaista yrityskauppaa. (Honkamäki & Pennanen 2010, 106.) Yrityksien rakennetta voidaan haluta muuttaa monesta eri syystä. Yksi yleisimmistä on tuoda osingonjakoreittiä lähemmäksi. (Manninen 2001, 207.)

Yritykset ovat heränneet sulautumisille, koska se voidaan tehdä ilman välittömiä tuloveroseuraamuksia (Manninen 2001, 207). Tämä kuitenkin vaatii, että sulautuminen on toimeenpantu OYL:n 16 luvun mukaisesti ja täyttää EVL 52 §:n asettamat erityisvaatimukset. Jos molemmat ehdot eivät täyty, tapahtumaa verotetaan yhtiön purkautumisena. EVL 52 §:n mukaan sulautumiset ovat rajatumpi menettely, kuin mitä OYL:n 16 luvussa sulautumiselta edellytettäisiin. (Immonen 2008, 213.)

1.1 Tutkimuksen taustaa ja tarkoitus

Sulautumiset luovat haasteita myös tilitoimistoille. Tutkimuksen tarkoitus on tarkastella sulautumista kirjanpitäjän näkökulmasta. Työn tavoite on selvittää eri sulautumistyyppit, sulautumismenettelyn vaiheet sekä sulautumisesta aiheutuvat kirjanpidon kirjaukset. Tutkimuksessa tarkastellaan myös sulautumisen vaikutusta sulautumisessa mukana olevien yhtiöiden ja osakkaiden verotukseen.

Työn tilaajana on Itella Informaatio Oy, jossa on herätty yritysjärjestelyiden yleistymiseen. Itella Informaatio Oy:n tarjoaa asiakasyrityksilleen taloushallinnon ulkoistamispalveluita, kuten myynti- ja ostolaskujen käsittelyä, reskontrien hoitoa sekä palkanlaskennan ja kirjanpidonpalveluita aina raportointiin asti. (Talous- ja palkkahallinnon ulkoistamiseen erikoistunut Itella Tuottotieto osaksi Itella Information Oy:tä 2010.)

Tutkimuksen tavoite on saada tietoa sulautumisesta yksiin kansiin. Tulosten perusteella laaditaan ohje, josta kirjanpitäjä voi perehtyä sulautumiseen. Ohjeesta tulee työväline, jota voidaan päivittää kokemuksen ja muutoksien perusteella.

Päätutkimusongelma on:

- Mitä kirjanpitäjän tulee tietää sulautumisista kirjanpidon ja verotuksen näkökulmasta?

Alatutkimusongelmina ovat:

- Mitkä ovat sulautumisprosessin vaiheet?
- Mitä sulautumistyyppjä on?

Tutkimuksen pääpaino on osakeyhtiön kirjanpidollisessa käsittelyssä ja sulautumiseen osallistuvien osakeyhtiöiden ja osakkaiden veroseuraamusten selvittämisessä. Tutkimus on rajattu koskemaan vain osakeyhtiömuotoisia sulautumisia, koska valtaosa tilitoimistomme asiakkaista on osakeyhtiöitä. Tutkimuksessa käsiteltävät sulautumistyyppit ovat OYL:n 16 luvussa määritellyt absorptiosulautuminen ja sen erityistapaukset sekä kombinaatiosulautuminen. Työssä on tutkittu vain kotimaisten osakeyhtiöiden sulautumisia, ei kansainvälisiä.

1.2 Tutkimusmenetelmät ja aineisto

Laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan tutkimusta, joka toteutetaan ilman tilastollisia menetelmiä tai määrällisiä keinoja. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa analyysi kulkee tutkimuksen jokaisessa vaiheessa ja ohjaa tutkimusprosessia ja tiedonkeruuta. (Kananen 2008, 24.) Laadulliselle tutkimukselle on ominaista, että tutkittavaa tietoa kerätään ihmisiltä, ja kohdejoukko on valittu tarkoin (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 160).

Tutkimus on luonteeltaan laadullinen eli kvalitatiivinen. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty eri dokumentteja, kuten osakeyhtiölakia, elinkeinoverolakia ja kirjanpitolautakunnan yleisohjeita. Lähdeaineistoina on käytetty mahdollisimman tuoretta alan kirjallisuutta ja verkkojulkaisuja. Toisena tutkimuksessa käytettynä tiedonkeruumenetelmä ovat teemahaastattelut. Haastateltavina toimivat Sisä-Suomen veroviraston osakasverotuksen ja yritysverotuksen asiantuntijat sekä kaksi kirjanpitäjää, joilla on kokemusta sulautumisesta. Haastattelut toteutettiin kirjanpitäjien osalta ryhmähaastatteluna, sillä molemmat heistä olivat mukana samassa sulautumisprosessissa. Verohallinnon asiantuntijoiden haastattelut puolestaan toteutettiin yksilöhaastatteluna. Haastateltavien valinta tehtiin kokemuksen ja ammattitaidon perusteella. Teemahaastattelut analysoidaan käyttäen teemoittelua.

Sulautumisesta kirjanpidon ja verotuksen näkökulmasta on tehty tutkimuksia aikaisemminkin. Petri Lahti Lappeenrannan teknillisestä yliopistosta on tehnyt gradun Osake- ja henkilöyhtiöiden sulautumisesta vero-oikeudessa, yhtiöoikeudessa ja kirjanpidossa. Työssä on käsitelty sulautumisen eroja verotukseen ja kirjanpitoon -riippuen yritysmuodosta. Veera Helenius Pirkanmaan ammattikorkeakoulusta on käsitellyt tytäryhtiösulautumista tilitoimiston näkökulmasta opinnäytetyössään. Jyväskylän ammattikorkeakoulun Hanna Rajala on tehnyt tutkimuksen nimeltään Yritysfuusion vaiheet. Opinnäytetyössä on kuvattu sulautumisen vaiheita case-tutkimuksen avulla. Lahden ammattikorkeakoulusta Hanna Himanen on tehnyt tutkimuksen nimeltään sulautumisen kirjanpito osuuskunnassa. Tutkimuksessa on käytetty tapauksena Lammin Osuuskaupan sulautumista Osuuskauppa Hämeenmaan kirjanpitoon. Laura Koironen Tampereen ammattikorkeakoulusta on tehnyt tutkimuksen fuusiosta ja sen vaikutuksista osakeyhtiössä.

1.3 Tutkimuksen rakenne

Tutkimus koostuu seitsemästä luvusta, joista ensimmäinen on johdanto. Johdannossa on tarkoitus tuoda esiin tutkimuksen tavoitteet sekä rajaukset.

Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä toimivat sulautumistyyppit, sulautumismenettely sekä sulautumisen tarkastelu kirjanpidon ja verotuksen näkökulmasta.

Tutkimuksen empiirisessä osiossa käydään läpi teemahaastattelun tuloksia ja analysoidaan niitä teemoittelun avulla. Tutkimuksen tuloksilla on ollut merkitystä tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen rakentumiseen.

Pohdinnassa on tuotu esiin tärkeimmät tutkimuksessa esiin nousseet johtopäätökset. Pohdinnassa on vastattu kysymyksen, mitä kirjanpitäjän tulee tietää sulautumisesta.

2 SULAUTUMINEN

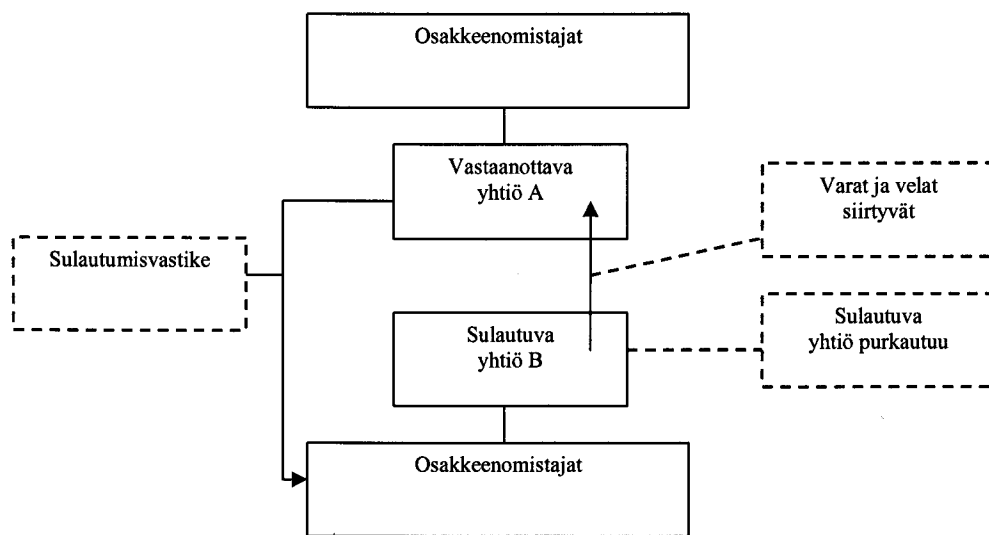
2.1 Sulautumisen määritelmä

Sulautumisesta on säännelty osakeyhtiölain 16 luvussa. Sulautumisessa eli fuusiossa osakeyhtiö (sulautuva yhtiö) sulautuu toiseen osakeyhtiöön (vastaanottava yhtiö), jolloin sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle. Sulautuvan yhtiön osakkaat saavat sulautumisvastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita. Osakeyhtiölain 16:1 §:n mukaan sulautumisvastike saa olla myös rahaa, muuta omaisuutta ja sitoumuksia. (OYL 16:1.) Sulautumisessa on tarkoitus noudattaa OYL 1:7:n mukaista yhdenvertaisuusperiaatetta. Tämä tarkoittaa sitä, että sulautuvan yhtiön osakkaat voivat halutessaan jatkaa vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajina. Koska osakkeet eivät aina mene sulautumisessa tasan, rahavastikkeen käyttäminen voi olla tarpeen murto-osaisten osakkeiden antamisen estämiseksi. Osakkaat eivät voi valita osakevastikkeen ja rahavastikkeen väliltä, ellei siitä ole erikseen päätetty. Jos osakas ei halua vastaanottaa yhtiön osakkeita, hän voi vaatia osakkeittensa lunastamista. (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2006, 481–482.)

Osakeyhtiölaki tunnistaa kahdentyyppisiä sulautumisia: absorptiosulautuminen ja kombinaatiosulautuminen. Absorptiosulautumisessa vastaanottavaan jo voimassa olevaan yhtiöön sulautuu yksi tai useampi yhtiö. Absorptiosulautuminen voidaan jakaa vielä tavalliseen sulautumiseen sekä absorptiosulautumisen erityistilanteisiin, joita ovat tytäryhtiösulautuminen ja kolmikantasulautuminen. (OYL 16:2 §.)

2.2 Absorptiosulautuminen

Tavallinen sulautuminen on absorptiosulautumisen muoto, jossa vastaanottava yhtiö ei omista kaikkia sulautuvan yhtiön osakkeita. Tavallisessa sulautumisessa sulautuvan yhtiön osakkaat saavat tyypillisesti sulautumisvastikkeena vastaanottavan yhtiön uusia osakkeita tai yhtiön hallussa olevia omia osakkeita. Sulautumisvastikkeena voidaan antaa rahaa tai muuta omaisuutta ja sitoumuksia. Sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle, ja sulautumisen seurauksena sulautuva yhtiö purkaantuu ilman selvitysmenettelyä, kuten kuvioista 1 voidaan nähdä. (Tomperi 2009, 139.) Absorptiosulautumisessa on vain yksi vastaanottava yhtiö. Sulautuvia yhtiöitä absorptiosulautumisessa voi olla useampia. (Sotka 2011, 1.)

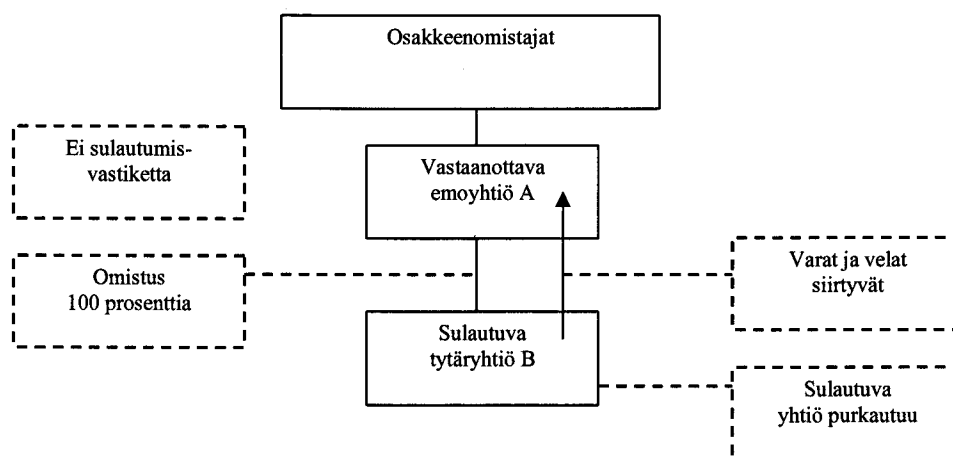

KUVIO 1. Absorptiosulautuminen (Mähönen ym. 2006, 482)

2.3 Tytäryhtiösulautuminen

Tytäryhtiösulautuminen on absorptiosulautumisen erityistapaus, jossa vastaanottava yhtiö omistaa kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet sekä mahdolliset optio-oikeudet ja muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet (OYL 16:2). Tytäryhtiösulautuminen on mahdollista toteuttaa myös niin, että useampi toisiaan omistama tytäryhtiö sulautuu kaikkien yhteiseen emoyhtiöön, kunhan sulautuvien yhtiöiden osakkeita, optio-oikeuksia tai muita osakkeisiin oikeuttavia erityisiä oikeuksia ei omista yksikään järjestelyn ulkopuolinen taho (Mähönen ym. 2006, 484).

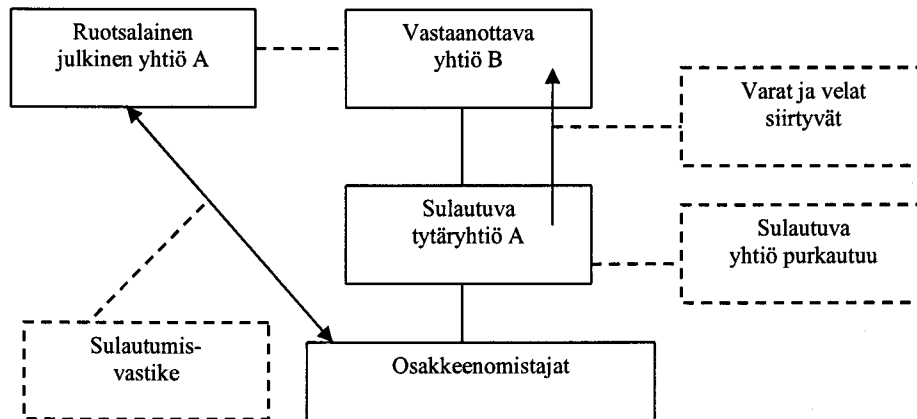
Tytäryhtiösulautumisessa sulautuvan tytäryhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle emoyhtiölle, ja sulautuva tytäryhtiö purkaantuu. Koska emo omistaa tytäryhtiön osakkeiden, ei sulautumisvastiketta tarvitse emon itselleen maksaa. Tästä syystä tytäryhtiösulautumisiin ei myöskään liity osakkeiden lunastusmahdollisuutta. (Mähönen ym. 2006, 484.)

KUVIO 2. Tytäryhtiösulautuminen (Mähönen ym. 2006, 483)

2.4 Kolmikantasulautuminen

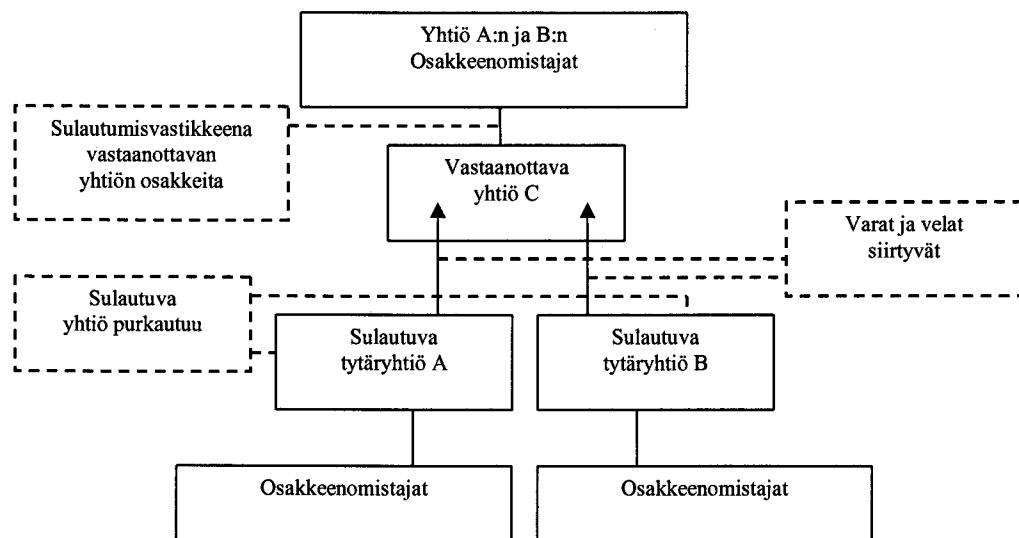
Kolmikantasulautumisella tarkoitetaan absorptiosulautumista, jossa muu taho kuin vastaanottava yhtiö antaa sulautumisvastiketta (OYL 16:2.3). Yleensä tämä muu taho on vastaanottavan yhtiön emoyhtiö. Jos vastiketta antava yhtiö on suomalainen osakeyhtiö, vastikkeen antamisessa on kyseessä tavallinen osakeanti, optio-oikeuksien tai muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisoikeuksien antamispäätös. Jos sulautumisvastikkeen antanut emoyhtiö tai muu taho, saa osakeannissa vastiketta, järjestelyssä tulee noudattaa apporttia koskevia säännöksiä. (Mähönen ym. 2006, 485.) Tällä sulautumismuodolla on haluttu helpottaa noteerattujen yhtiöiden tytäryhtiöiden sulautumisia. Koska vähemmistöosakkaat saavat sulautumisvastikkeena noteeratun yhtiön osakkeita, he suostuvat sulautumiseen helpommin. (Honkamäki ym. 2010, 107.) Kolmikantasulautumista selvennetty kuviossa kolme.

KUVIO 3. Kolmikantasulautuminen (Mähönen ym. 2006, 484)

2.5 Kombinaatiosulautuminen

Kombinaatiosulautumisessa kaksi tai useampi yhtiö sulautuu perustamalla yhdessä vastaanottavan yhtiön, jolle niiden varat ja velat siirretään (OYL 16:2). Kun ilmoitus sulautumisen täytäntöönpanosta on rekisteröity kaupparekisteriin, sulautuva yhtiö purkautuu ja vastaanottava yhtiö syntyy (Osakeyhtiöiden sulautumisen ilmoittaminen kaupparekisteriin 2011). Sulautumisvastikkeena käytetään uuden vastaanottavan yhtiön osakkeita (Mähönen ym. 483). Tilannetta on selvitetty kuviossa neljä.

KUVIO 4. Kombinaatiosulautuminen (Mähönen ym. 2006, 483)

3 SULAUTUMISMENETTELY

3.1 Sulautumisen määräajat

Sulautumisen menettelystä on säädetty OYL:n 16 luvussa. Sääntely perustuu EU:n sulautumisdirektiiviin, joka vuonna 1997 saatettiin koskemaan myös yksityisiä osakeyhtiöitä. Sulautumismenettely on muutosäännöksiltään ollut varsin raskas. Uudessa osakeyhtiölaissa, joka tuli voimaan 1.9.2006, menettelyä on saatettu mahdollisimman joustavaksi. Osakkaat voivat halutessaan luopua monista heidän suojakseen säädetyistä muodoista, mutta velkojien säädetyistä muodoista tai kolmatta suojaavista muodoista he eivät voi luopua edes yksimielisinäkään. (Immonen 2008, 137.)

Sulautumismenettelyyn liittyy useita määräaikoja, joita tulee noudattaa, tai sulautuminen raukeaa. Olennaisimmat määräajat Honkamäki on listannut teoksessaan Yritysjärjestelyjen käsikirja seuraavasti:

- Sulautumissuunnitelma tulee rekisteröidä 1 kk:n kuluessa sulautumissuunnitelman allekirjoittamisesta.
- Sulautumisen hyväksynnästä tulee pitää yhtiökokous 4 kk:n kuluessa sulautumissuunnitelman hyväksynnästä.
- Sulautuvat yhtiöt hakevat kuulutusta yhtiön velkojille 4 kk:n kuluessa suunnitelman rekisteröinnistä.
- Rekisteriviranomaisen tulee antaa julkistettava kuulutus viimeistään 3 kk:ta ennen kuulutuksessa mainittua päivämäärää.
- Kirjallinen ilmoitus velkojille tulee lähettää viimeistään 1 kk:ta ennen kuulutuksessa mainittua päivämäärää.
- Ilmoitus sulautumisen täytäntöönpanosta tulee tehdä 6 kk:n kuluessa sulautumisesta koskevasta päätöksestä. (Honkamäki ym. 2010, 177.)

Sulautumismenettelyn vaiheet poikkeavat hieman riippuen sulautumistyyppistä. Absorptiosulautuminen eli tavallinen sulautuminen etenee alla olevan kuvion mukaan. Tytäryhtiösulautumisen menettelyä on hieman yksinkertaistettu, koska tapauksissa ei ole osak-

keenomistajien vähemmistöä. Koska kombinaatiosulautumisessa kaksi tai useampi osakeyhtiö sulautuu perustamalla yhdessä vastaanottavan yhtiön, on sen menettely myös hieman poikkeava. (Immonen 2008, 138–142.)

1. Osallisyhtiöiden hallitukset hyväksyvät sulautumissuunnitelman.	
2. Hyväksytty tilintarkastaja antaa suunnitelmasta lausunnon.	
3. Suunnitelma ilmoitetaan rekisteröitäväksi. Osallisyhtiöiden yhteinen ilmoitus/Emoyhtiön ilmoitus.	1 kk allekirjoittamisesta. Raukeamisuhka
4. Suunnitelma hyväksytään sulautuvan yhtiön yhtiökokouksessa ja vastaanottavan yhtiön hallituksessa/yhtiökokouksessa, jos 1/20:aa osakkeista edustavat osakkaat vaativat.	4 kk rekisteröinnistä ja 1 kk ennen kuulutuksen määräpäivää. Raukeamisuhka.
5. Velkojille haetaan kuulutusta.	4 kk suunnitelman rekisteröinnistä. Raukeamisuhka.
6. Sulautuminen ilmoitetaan täytäntöönpantavaksi. Osakeyhtiöiden yhteinen ilmoitus/Emoyhtiön ilmoitus.	6 kk sulautumispäätöksestä. Raukeamisuhka.
7. Sulautuminen tulee voimaan. Sulautuva yhtiö purkautuu. Sulautumisvastike annetaan. Hallitus ja toimitusjohtaja antavat lopputilityksen osakkeenomistajien kokoukselle.	Viivytyksettä, kun tilintarkastuskertomus on saatu.
8. Lopputilitys ilmoitetaan rekisteröitäväksi.	2 kk lopputilityksen vahvistamisesta.

KUVIO 5. Sulautumismenettelyn määräajat (Immonen 2008, 139)

3.2 Sulautumissuunnitelma

Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallituksen tulee laatia kirjallinen sulautumissuunnitelma, joka on päivättävä ja allekirjoitettava. (OYL 16:3.2.) Yhtiökokous voi joko hylätä tai hyväksyä sulautumissuunnitelman. Jos yhtiökokous haluaa muuttaa sulautumissuunnitelmaa, pitää menettely aloittaa uudestaan alusta. (Blummé, Pitkänen, Raunio & Äärilä 2008, 38.)

Sulautumissuunnitelmassa on OYL 16:3.2:n mukaan oltava:

- 1) sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden ja mahdollisen muun sulautumisvastikkeen antajan toiminimet, yritys- ja yhteisötunnukset tai vastaavat yksilöintitiedot sekä kotipaikat;*
- 2) selvitys sulautumisen syistä;*
- 3) absorptiosulautumisessa ehdotus mahdollisesta vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus perustettavan yhtiön yhtiöjärjestyksestä ja siitä, miten perustettavan yhtiön toimielinten jäsenet valitaan;*
- 4) absorptiosulautumisessa ehdotus sulautumisvastikkeena mahdollisesti annettavien osakkeiden lukumäärästä osakelajeittain ja siitä, annetaanko uusia vai yhtiön hallussa olevia omia osakkeita, sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön osakkeiden lukumäärästä osakelajeittain;*
- 5) ehdotus mahdollisesta muusta sulautumisvastikkeesta ja, jos vastike on optio-oikeuksia tai muita osakkeisiin oikeuttavia erityisiä oikeuksia, niiden 10 luvun 3 §:n mukaiset ehdot;*
- 6) ehdotus sulautumisvastikkeen jakautumisesta, vastikkeen antamisen ajankohdasta ja muista vastikkeen antamiseen liittyvistä ehdoista sekä selvitys näiden perusteista;*
- 7) selvitys tai ehdotus sulautuvan yhtiön optio-oikeuden ja muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden haltijan oikeuksista sulautumisessa;*
- 8) absorptiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön mahdollisesta osakepääoman korotuksesta sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön osakepääomasta;*

- 9) selvitys sulautuvan yhtiön varoista, veloista ja omasta pääomasta ja niiden arvostamiseen vaikuttavista seikoista, sulautumisen suunnitellusta vaikutuksesta vastaanottavan yhtiön taseeseen sekä sulautumiseen sovellettavista kirjanpidollisista menetelmistä;
- 10) ehdotus sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden oikeudesta päättää muista kuin tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvista järjestelyistä, jotka vaikuttavat niiden oman pääoman tai osakkeiden määrään;
- 11) selvitys pääomalainoista, joiden velkojat voivat 6 §:n mukaisesti vastustaa sulautumista;
- 12) selvitys sulautuvan yhtiön ja sen tytäryhteisöjen omistamien vastaanot-tavan yhtiön ja sen emoyhtiön osakkeiden lukumäärästä sekä sulautumi- seen osallistuvien yhtiöiden omistamien sulautuvan yhtiön osakkeiden lu- kumäärästä;
- 13) selvitys sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden omaisuuden kohdistu- vista yritysikiinnityslaisissa (634/1984) tarkoitetuista yritysikiinnityksistä;
- 14) selvitys tai ehdotus sulautumiseen osallistuvan yhtiön hallintoneuvos- ton ja hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle, tilintarkastajalle ja sulau- tumissuunnitelmasta lausunnon antavalle tilintarkastajalle annettavista erityisistä eduista ja oikeuksista; (13.4.2007/461)
- 15) ehdotus sulautumisen täytäntöönpanon suunnitellusta rekisteröin- tijankohdasta; sekä
- 16) ehdotus mahdolliseksi muiksi sulautumisen ehdoiksi. (OYL 16:3.2).

Kolmikantasulautumisessa ja tavallisessa sulautumisessa sulautumissuunnitelma laaditaan OYL 16:3.2:n vaatimalla tavalla. Lisäyksenä kuitenkin, että kolmikantasulautumisessa sulautumisvastikkeen antajan tulee myös allekirjoittaa sulautumissuunnitelma. (OYL 16:3.2.)

Tytäryhtiösulautuminen on yleisin sulautumistyyppi. Myös menettelyä tytäryhtiösulau- tumisessa on tehty muita sulautumia yksinkertaisemmaksi, joten niihin ei sovelleta edellä mainittuja kohtia 4-8 eikä kohtaa 10. Tytäryhtiösulautumisessa sulautumissuunnitelma voidaan hyväksyä sulautuvassa yhtiössä hallituksen päätöksellä. Sulautumissuunnitel- maan ei lisäksi tarvitse sulautumisvastiketta koskevia ehtoja, koska tytäryhtiösulautumi- ssa vastiketta ei anneta. (Immonen 2008, 140.)

Kombinaatiosulautuminen poikkeaa menettelyltään hieman, sillä uusi vastaanottava yhtiö perustetaan sulautumisprosessissa. Sulautumissuunnitelma korvaa yhtiön perustamis sopimuksen, joten siinä tulee mainita ehdotus yhtiöjärjestyksestä; sekä yhtiön johdon ja tilintarkastajien valinnasta. Sulautumisen täytäntöönpanoilmoitus puolestaan korvaa uuden yhtiön perustamisesta tehtävän ilmoituksen. Kun sulautuminen rekisteröidään, merkitään sulautuvat yhtiöt lakanneiksi ja uusi osakeyhtiö rekisteröidään. (Immonen 2008, 142.)

Sulautumissuunnitelman tarkoitus on antaa osakkeenomistajille riittävästi tietoa, jotta he voivat yhtiökokouksessa päättää sulautumisesta. Osakkeenomistajien pitää myös voida nähdä sulautussuunnitelmasta, mitä vaikutuksia sulautumisella on heidän asemaansa. Osakkeenomistajien lisäksi velkojien tulee saada tietoa sulautumissuunnitelmasta, jotta hekin voivat arvioida omaa asemaansa. (Blummé ym. 2008, 38.)

Sulautumissuunnitelma on rekisteröitävä 1 kuukauden kuluessa suunnitelman allekirjoittamisesta. Sulautuvan tai sulautuvien yhtiöiden ja vastaanottavan yhtiön hallitukset yhdessä laativat sulautumissuunnitelman ja toimivat sen allekirjoittajina. Yhtiöt yhdessä ilmoittavat myös sulautumissuunnitelman rekisteröitäväksi kaupparekisteriin. Tytäryhtiö-sulautumisessa kuitenkin riittää, että ilmoituksen sulautumisesta antaa vain emoyhtiö. Rekisteri-ilmoitukseen sisällytetään kopio sulautumissuunnitelmasta sekä tilintarkastajan lausunto. Rekisteriviranomaisten tehtävä on tutkia sulautumissuunnitelman laillisuus. Mikäli rekisteröintiä laiminlyödään tai se evätään, raukeaa sulautuminen. (Blummé ym. 2008, 38.)

3.3 Tilintarkastajan lausunto

Sulautumissuunnitelman liitteeksi tulee liittää tilintarkastajan lausunto. Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitukset nimeävät yhden tai useamman tilintarkastajan antamaan lausunnon jokaiselle sulautumiseen osallistuvalla yhtiöllä. Lausunnon tarkoitus on arvioida sulautumista kokonaisuutena sen yrityksen näkökulmasta, jolle lausunto annetaan. Lausunnossa arvioidaan, antaako sulautussuunnitelma oikeat ja riittävät tiedot vastikkeen jakamisesta ja perusteista, joiden mukaan sulautumisvastike määrätään. Tämän lisäksi vastaanottavalle yhtiölle annetussa lausunnossa arvioidaan, onko sulautuminen omiaan

vaarantamaan yhtiön velkojen maksun. (Blummé ym. 2008, 44–46.) Kolmikantasulautumisessa tilintarkastajan lausuntoa ei tarvitse antaa sulautumisvastikkeen antavalle taholle. (Mähönen ym. 2006, 499).

Tilintarkastajana voidaan käyttää yhtä tai useampaa tilintarkastajaa. Näin ollen yritykset voivat käyttää omia tilintarkastajiaan tai halutessaan yhtä yhteistä tilintarkastajaa. Tilintarkastajan valinta edellyttää kaikkien sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hyväksynnän. Tilintarkastuslaki on määrittänyt tilintarkastajan kelpoisuusvaatimuksiksi, että tilintarkastajan on oltava KHT- tai HTM-tilintarkastaja tai KHT- tai HTM-yhteisö. Lisäksi käytettäessä yhtä yhtiön omaa tilintarkastajaa, on syytä tarkistaa tilintarkastajan riippumattomuus ja esteettömyys ennen tilintarkastajan valintaa. (Blummé ym. 2008, 44–45.)

Tilintarkastajan lausunto annetaan osakkeenomistajien ja velkojien turvaksi. Velkojien tulee saada tilintarkastajan lausunnosta kuva vastaanottavan yhtiön kannattavuudesta, taloudellisesta asemasta ja pääomarakenteesta sulautumisen jälkeen. Velkojia kiinnostavat erityisesti vastaanottavan yhtiön velkojen takaisinmaksu ajankohtaa ja vakuuksia koskevat tiedot. Lausunto toimii samalla tavalla osakkeenomistajien suojana. Kuitenkin tilintarkastajan lausuntoa ei tarvitse tehdä osakkeenomistajien näkökulmasta, jos kaikki sulautumiseen osallistuvat yhtiöt niin päättävät. (Blummé ym. 2008, 44–45.) Myöskään tytäryhtiösulautumisessa lausuntoa osakkeenomistajien näkökulmasta ei tarvitse tehdä (Mähönen ym. 2006, 500).

3.4 Velkojille kuulutus

Sulautuvan yhtiön velvollisuus on hakea kaupparekisteriltä julkinen kuulutus yhtiön niille velkojille, joilla on oikeus vastustaa sulautumista. Tällaisia ovat sulautuvan yhtiön velkojat, joiden saatava on syntynyt ennen sulautumissuunnitelman rekisteröimistä. Kaupparekisteri antaa kuulutuksen, jossa se ilmoittaa velkojien oikeudesta vastustaa sulautumisen täytäntöönpanoa. Myös sulautuvan yhtiön pitää laittaa kuulutuksesta kirjallinen ilmoitus niille kuukautta ennen sulautumissuunnitelman rekisteröimistä. Velkojat voivat vastustaa sulautumista ilmoittamalla siitä kirjallisesti kaupparekisterille ennen kuulutuksen määröpäivää. Ilman velkojien suostumista sulautuminen ei toteudu. Jos kuulutusta ei haeta 4

kuukauden kuluessa sulautumissuunnitelman rekisteröinnistä, sulautuminen raukeaa. (Blummé ym. 2008, 45–46.)

Kuulutus annetaan myös vastaanottavan yhtiön velkojille, jos tilintarkastajan lausunnon mukaan sulautuminen on omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun. Vastaanottavan yhtiön velkojilla on vain tässä tilanteessa oikeus vastustaa sulautumista ja vaatia saataviensa maksua. (Mähönen ym. 2006, 502.)

Rekisteriviranomainen antaa kuulutuksen velkojille, joiden saatava on syntynyt ennen sulautumissuunnitelman rekisteröintiä. Kuulutus annetaan myös niille velkojille, joiden saatava voidaan periä ilman tuomiota tai päätöstä ja jonka saatava on syntynyt viimeistään kuulutuksessa mainittuna määräpäivänä. Rekisteriviranomainen julkaisee kuulutuksen virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää. Samalla kuulutus merkitään kaupparekisteriin. Yhtiöiden on lähetettävä ilmoitus velkojille kuukausi ennen kuulutuksessa mainittua päivämäärää. Sulautumisen täytäntöönpanosta tehtävän ilmoituksen liitteeksi tarvitaan todistus velkojille lähetettävästä ilmoituksesta. Jos velkoja vastustaa sulautumista, Patentti- ja rekisterihallitus ilmoittaa siitä yhtiölle. Sulautuminen raukeaa kuukauden kuluttua määräpäivästä, jos yhtiö ei osoita kuukauden kuluessa määräpäivästä panneensa vireille kannetta sen vahvistamiseksi, että velkoja on saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan. Käsittelyä voidaan lykätä, jos yhtiö ja velkoja sitä yhdessä pyytävät. (Osakeyhtiöiden sulautumisen ilmoittaminen kaupparekisteriin 2011.)

3.5 Sulautumissuunnitelman hyväksyminen

Osakkeenomistajien on nähtävä kaikkien sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden asiakirjat vähintään kuukauden ajan ennen sulautumisesta päättävää yhtiökokousta. Mainittuja asiakirjoja ovat: sulautumissuunnitelma, sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden kolmen viimeksi päättyneen tilikauden tilinpäätökset, toimintakertomukset, tilintarkastuskertomukset, sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden viimeisen tilikauden jälkeen tekemät varojen jakamista koskevat päätökset, viimeisen tilikauden jälkeen laaditut osavuosikatsaukset, hallituksen selostus tilinpäätöksen jälkeisistä yhtiön asemaa olennaisesti vaikuttavista

tapahtumista ja hyväksytyn tilintarkastajan lausunto sulautumissuunnitelmasta. (Mähönen ym. 2006, 507–509.)

Kolmikantasulautumisessa osakkeenomistajien tulee nähdä edellä mainittujen asiakirjojen lisäksi kolmatta tahoja koskevat asiakirjat. Näitä asiakirjoja ovat: viimeinen tilinpäätös, toimintakertomus, tilintarkastuskertomus, viimeisen tilikauden päättymisen jälkeen tehty varojen jakoa koskeva päätös, viimeisen tilikauden päättymisen jälkeen laadittu osavuosikatsaus ja hallituksen selostus tilinpäätöksen laatimisen jälkeisistä yhtiön asemaan olennaisesti vaikuttavista tapahtumista. (Mähönen ym. 2006, 509–510.)

Sulautumissuunnitelman hyväksymisestä sulautuvassa yhtiössä päättää yhtiökokous ja vastaanottavassa yhtiössä hallitus tai yhtiökokous. Vastaanottavassa yhtiössä sulautumisesta päättää yhtiökokous. Jos hallituksella ei ole valtuuksia suorittaa vastiketta, sulautumissuunnitelman ehtojen täyttäminen ei kuulu hallituksen toimivaltaan tai sulautuminen edellyttää vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestyksen muuttamista. Myös osakkeenomistajat, jotka omistavat 5 prosenttia yhtiön osakkeista, voivat vaatia sulautumista päätettäväksi yhtiökokouksessa. Tästä johtuen sulautumisesta on ilmoitettava osakkeenomistajille kirjallisesti ja heillä on 1 kuukausi aikaa vaatia sulautumisen päättämistä yhtiökokouksessa. (Blummé ym. 2008, 47.)

Sulautumisesta päättävä hallituksen päätös tai yhtiökokouksen hyväksyntä sulautumissuunnitelmalle on tehtävä 4 kuukautta sulautumissuunnitelman rekisteröinnin jälkeen tai muuten sulautuminen raukeaa. Lisäksi hallituksen kokous tai yhtiökokous on pidettävä viimeistään 1 kuukautta ennen julkisen kuulutuksen määräpäivää. Tämä johtuu siitä, että velkojille tulee ilmoittaa lunastetuiksi vaadituista osakkeista tai oikeuksista. (Blummé ym. 2008, 47–48.)

3.6 Lopputilitys

Lopputilitys laaditaan sille päivälle, jolloin sulautuminen on täytäntöön pantu (OYL 16:17). Lopputilitys laaditaan noudattaen samoja periaatteita kuin tilinpäätös, ja se sisältää myös samat tasekirjan osat kuin varsinainen tilinpäätös (Honkamäki ym. 2010, 116).

Sulautuneen yhtiön tulee ilmoittaa lopputilitys liitelomakkeineen kaupparekisteriin kahden kuukauden kuluessa, kun lopputilitys on vahvistettu osakkeenomistajien kokouksessa. Kaupparekisteriin tulee toimittaa tilinpäätöksen rekisteröintilomake, jonka on allekirjoittanut hallituksen jäsen, toimitusjohtaja tai jommankumman valtuuttama henkilö. Kun valtuutettu allekirjoittaa ilmoituksen, mukaan liitetään avoin asianajovaltakirja alkuperäisenä tai yksilöity valtakirja oikeaksi todistettuna jäljennöksenä. Ilmoituksen liitteeksi laitetaan osakkeenomistajien kokouksen päätös lopputilityksen hyväksymisestä. (Osakeyhtiöiden sulautumisen ilmoittaminen kaupparekisteriin 2011.)

4 SULAUTUMINEN KIRJANPIDON NÄKÖKULMASTA

4.1 Sulautumisen kirjanpidon lainsäädäntö

Sulautuminen on voimassa vasta, kun täytäntöönpano on merkitty kaupparekisteriin. Sulautuva yhtiö on itsenäinen verovelvollinen sulautumisen voimaantuloon asti, ja tästä syystä sulatuvan yhtiön on laadittava tilinpäätös sulautumispäivälle. Tilinpäätöksessä olevat varat, velat ja varaukset siirretään vastaanottavan yhtiön kirjanpitoon. (Suoniemi 2010, 14.) Kirjanpidossa yhdistäminen tehdään sulautumistilin kautta.

Kirjanpitolaissa ei ole säännöksiä sulautumisen kirjanpidollisesta käsittelystä, vaan sulautumisen säännökset löytyvät OYL:n 16 luvusta ja EVL 52 a §:stä. Sulautumisena pidetään siis menettelyä, jotka on toimeenpantu OYL:n 16 luvun mukaisesti ja jotka täyttävät EVL 52 §:n asetut erityisvaatimukset. (KILA:n yleisohje 16.10.2007, 8.2.)

4.2 Fuusioaktiiva

Sulautumisesta syntynyt erotus on joko fuusio passiiva tai fuusio aktiiva. Sulautumistappio syntyy, jos sulatuvan yhtiön oma pääoma on pienempi kuin vastaanottavan yhtiön osakkeiden hankintameno. Sama pätee sulautumisvoittoon. Jos sulatuvan yhtiön oma pääoma on suurempi kuin vastaanottavan yhtiön osakkeiden hankintameno, syntyy sulautumisvoittoa. Tällä tarkoitetaan, että sulautumisesta syntyvä erotus johtuu siitä, että kaikkia

omaisuuseriä ei ole arvostettu käypään arvoon. (Honkamäki ym. 2010, 122.) Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen (KILA 16.10.2007) mukaan sulautumisessa muodostunut fuusioaktiiva ja -passiiva ovat oikaisueriä. Ne tulee kirjata tulosvaikutteisesti kun vastaanotetut aktiivat kirjataan kuluksi. Fuusioerotus voidaan jakaa myös aktiivatilien korjauseriksi. Jako voi kuitenkin olla vaikeaa, joten fuusioerotusta voidaan käsitellä yhtenä tuloutettava fuusiopassiivana tai kuluksi kirjattavana fuusioaktiivana. Fuusioerotus jaksotetaan vastaanotettujen aktiivojen arvioidulle keskimääräiselle taloudelliselle pitoajalle. Jakotuksessa noudatetaan varovaisuuden periaatetta. (Honkamäki ym. 2010, 122.)

4.3 Sulautuminen kirjanpitoarvosta tai käyvistä arvoista

Kirjanpitolautakunta on antanut yleisohjeen suunnitelman mukaisista poistoista. Yleisohjeen (KILA 16.10.2007) mukaan sulautuminen on mahdollista toteuttaa kirjanpitoarvoista tai käyvistä arvoista. Jos sulautuminen toteutetaan kirjanpitoarvoista, siirtyvää omaisuutta koskeva kirjanpito jatkuu vastaanottavassa yhtiössä suoraan sulautuvan yhtiön kirjanpitoarvoista. (KILA:n yleisohje 16.10.2007, 8.2.) Myös siirtyvien pysyvien vastaavien suunnitelman mukaan poistamaton hankintamenon osa ja mahdollinen poistoero siirtyy sellaisenaan vastaanottavalle yhtiölle (KILA:n yleisohje 16.10.2007, 8.4).

Sulautuminen on myös mahdollista toteuttaa käyvin arvoin. Kuitenkaan käypää arvoa ei ole määritelty kirjanpitolaissa. IFRS-standardeissa käypä arvo on määritelty olevan rahamäärä, johon omaisuus voitaisiin vaihtaa tai jolla velka voitaisiin suorittaa toisistaan riippumattomien osapuolten välillä. Jos sulautuminen toteutetaan käyvin arvoin, kaikki sulautuvan yhtiön omaisuuserät tulee arvostaa vastaanottavassa yhtiössä käyvistä arvoista. Sellaisetkin erät, joita sulautuva yhtiö ei ole taseeseen merkinnyt. Tämä tarkoittaa sitä, että vastaanottavan yhtiön taseeseen voi tulla omaisuuseriä, kuten patenteja. (Honkamäki ym. 2010, 123.) Vaikka sulautuminen toteutetaan käyvin arvoin, poistopohja säilyy verotuksessa ennallaan ja poistoeroja käsitellään samalla tavalla kuin kirjanpitoarvoja käytettäessä (KILA:n yleisohje 16.10.2007, 8.2).

4.4 Sulautumisvastike

Sulautumisvastikkeena voidaan OYL 16:1:n mukaan antaa osakkeita, rahaa, muuta omaisuutta ja sitoumuksia. Puolestaan EVL 52 a §:n mukaan sulautumisvastike voi olla vain osakkeita tai rahaa. Vastikkeen ollessa rahaa se voi olla enimmillään 10 % vastikeosakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta. Vuonna 2009 tulleen lain muutoksen johdosta sulautumisvastikkeena voidaan antaa myös yhtiön jo hallussa olevia omia osakkeita. Ennen osakkeiden tarvitsi olla yhtiön liikkeelle laskemia uusia osakkeita. (Honkamäki ym. 2010, 131.)

Esimerkki sulautumisvastikkeesta

Esimerkissä sulautumisvastikkeena on käytetty yhtiön uusia osakkeita (Suoniemi 2010, 20):

Yritys A:n tase

Vastaavaa		
Tontti	400,00	käypä arvo 750
Rakennus	1 500,00	käypä arvo 1 800
Kalusto	600,00	
Varasto	1 100,00	
Saamiset	300,00	
Vastaavaa yhteensä	3 900,00	
Vastattavaa		
Osakepääoma	700,00	70 kpl osaketta, nimellisarvo 10
Muu oma pääoma	610,00	
Vieras pääoma	2 590,00	
Vastattavaa yhteensä	3 900,00	

Yritys B:n tase:

Vastaavaa		
Tontti	300,00	käypä arvo 550
Rakennus	800,00	
Kalusto	300,00	
Varasto	400,00	
Saamiset	100,00	
Vastaavaa yhteensä	1 900,00	
Vastattavaa		
Osakepääoma	500,00	20 kpl osaketta, nimellisarvo 25
Muu oma pääoma	90,00	
Vieras pääoma	1 310,00	
Vastattavaa yhteensä	1 900,00	

Sulautumisvastike

	Yritys A	Yritys B	Yhteensä
Tontti	750,00	550,00	1 300,00
Rakennus	1 800,00	800,00	2 600,00
Kalusto	600,00	300,00	900,00
Varasto	1 100,00	400,00	1 500,00
Saamiset	300,00	100,00	400,00
Yhteensä	4 550,00	2 150,00	6 700,00
Velat	2 590,00	1 310,00	3 900,00
Nettovarat	1 960,00	840,00	2 800,00
Osuus nettovaroista	70,00 %	30,00 %	100,00 %

Yritys A:n osakkeiden käypä arvo	1 960,00
Yritys A:n osakkeita, kpl	70
	<hr/>
	28,00 €/kpl

Yritys A:n osuus nettovaroista	70 %
Osakepääoma	700,00

Yritys B:n osakkeiden käypä arvo	840,00
Yritys B:n osuus nettovaroista	30 %

Uusien osakkeiden käypä arvo	28,00
Yritys B:n uusien osakkeiden määrä	<u>30</u>
	840

KUVIO 6. Sulautumisvastike (Suoniemi 2010, 20–22, muokattu)

Laskelman avulla nähdään, että Yritys A:lla on 70 kpl osakkeita, joiden käypä arvo on 1 960 euroa. Yhden osakkeen käypä arvo on 28 euroa. Yritys B:n osakkeiden käypä arvo on 840 euroa, joka on 30 % yhteisistä nettovaroista. Tämän verran Yritys B:n tulee saada Yritys A:n uusia osakkeita. Jos osakepääomaa korotetaan 1 000 eurolla, joka koostuu 100 osakkeesta, näiden osakkeiden käypä arvo on 28 €/kpl. Yritys B saa 30 kpl uusia Yritys A:n osakkeita. Nimellisarvo kirjataan osakepääomaan ja loppuosa sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. (Suoniemi 2010, 22.)

4.5 Tavallinen sulautuminen

Tavallisessa sulautumisessa vastaanottava yhtiö antaa sulautumisvastikkeena sulautuvan yhtiön osakkaille purkautuvan yhtiön osakkeiden tilalle hallussaan olevia omia osakkeita tai liikkeelle laskemiaan uusia osakkeita. Sulautumisvastike voi olla myös rahaa. (Honkamäki ym. 2010, 146.) Jos tytäryhtiön omaan pääomaan kuuluu arvonkorotusrahasto, siirretään se vastaanottavalle yhtiölle. Tavallinen sulautuminen on verrattavissa tytäryhtiön hankintaan suunnatun osakeannin avulla. Tavallisessa sulautumisessa vastaanottava yhtiö korottaa osakepääomaansa. (Suoniemi 2010, 17.)

Esimerkki tavallisesta sulautumisesta

Sulautuva yhtiö B sulautuu Vastaanottavaan yhtiöön A. Vastaanottava yhtiö A korottaa osakepääomaansa 100:lla sulautumissuunnitelman tavalla. Osakepääoman korotuksen Vastaanottavan yhtiön A kirjaa osakemerkinnän jälkeen osakeantitilille. Sulautuvan yhtiön B tase on seuraavanlainen sulautumisen rekisteröintihetkellä (Suoniemi 2010, 18):

Vastaavaa	
Kalusto	1 000,00
Varasto	500,00
Saamiset	200,00
Vastaavaa yhteensä	1 700,00

Vastattavaa	
Osakepääoma	120,00
Vapaa oma pääoma	40,00
Varaukset	440,00
Lainat	840,00
Muut velat	260,00
Vastattavaa yhteensä	1 700,00

	Sulautumistili		
Varaukset	440	1000	per Kalusto
Lainat	840	500	per Varasto
Muut valat	260	200	per Saamiset
Osakemerkintäsaamiset	100		
	1640	1700	
Sulautumisvoitto	60		

KUVIO 7. Tavallinen sulautuminen (Suoniemi 2010, 18)

Esimerkissä sulautuva yhtiö yhdistettiin vastaanottavan yhtiön taseeseen, lukuun ottamatta omaa pääomaa. Tavallisessa sulautumisessa oman pääoman sijaan kirjataan sulautumistilille osakepääoman korotuksen määrä. Kun osakepääoman korotus on merkitty kaupparekisteriin, voi vastaanottava yhtiö kirjata osakeannin osakepääomaan. (Suoniemi 2010, 18–19.) Esimerkissä syntyi sulautumisvoittoa. Sulautumisvoittoa syntyy, kun sulautuvan yhtiön nettovarat ovat vastikkeena annettujen uusien osakkeiden nimellisarvoa suuremmat. Sulautumisvoitto voidaan kirjata yhtiön omaan pääomaan tai tulouttaa. (Tomperi 2009, 144–145.) Pääsääntö sulautumiserotuksen kirjaamiselle on, että se kirjataan vapaaksi omaksi pääomaksi sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon (Suoniemi 2010, 19). Puolestaan sulautumistappiota syntyy, jos sulautuvan yhtiön nettovarat ovat pie-

nemmät kuin vastikkeeksi annetuista osakkeista osakepääomaan tai sijoitetun vapaan pääoman rahastoon kirjattu määrä. Sulautumistappio kirjataan noudattaen varovaisuuden periaatetta. Jos tulonodotuksia ei ole, tulee sulautumistappio kirjata tulosvaikutteisesti. (Tomperi 2009, 144.)

4.6 Tytäryhtiösulautuminen

Tytäryhtiösulautumisessa vastaanottava yhtiö omistaa kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet sekä mahdolliset optio-oikeudet ja muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet. Sulautumisessa tytäryhtiön osakkeet mitätöidään, ja emoyhtiö saa osakkeiden tilalle tytäryhtiön varat ja velat. (Tomperi 2009, 141.)

Tytäryhtiösulautumisessa sulautuvan yhtiön viimeisen taseen erät siirretään vastaanottavalle yhtiölle, lukuun ottamatta omaa pääomaa. Jos tytäryhtiön omaan pääomaan kuuluu arvonkorotusrahasto, se siirretään vastaanottavalle yhtiölle. Oman pääoman sijaan kirjataan tytäryhtiösakkeiden hankintameno (kirjanpitoarvo). Jos yhtiön nettovarat ovat suuremmat kuin tytäryhtiösakkeiden hankintameno, syntyy fuusiovoittoa. Puolestaan nettovarojen ollessa pienemmät syntyy fuusiotappiota. Fuusioerotus useimmiten kirjataan heti tulosvaikutteisesti, mutta on mahdollista, että fuusioerotus aktivoidaan taseeseen. (Suoniemi 2010, 15.)

Esimerkki tytäryhtiösulautumisesta

Emoyhtiö Oy on hankkinut Tytär Oy:n osakekannan 300 000 euron hintaan. Emoyhtiö Oy sulautti Tytäryhtiö Oy:n tytäryhtiösulautumisella. Tytäryhtiö Oy:n tase sulautumisen voimaantuloajankohtana on seuraava (Suoniemi 2010, 16):

Tytär Oy:n tase

(Tase tuhansia euroja.)

Vastaavaa	
Kalusto	1 000,00
Varasto	500,00
Saamiset	200,00
Vastaavaa yhteensä	1 700,00
Vastattavaa	
Oma pääoma	160,00
Varaukset	440,00
Lainat	840,00
Muut velat	260,00
Vastattavaa yhteensä	1 700,00

	Sulautumistili		
an Varaukset	440	1000	per Kalusto
an Lainat	840	500	per Varasto
an Muut velat	260	200	per Saamiset
an Tytäryhtiöosakkeet	300		
	1840	1700	
		140	Sulautumistappio

KUVIO 8. Tytäryhtiösulautuminen (Suoniemi 2010, 16)

Esimerkissä emoyhtiö yhdistää tytäryhtiön viimeisen taseen erät oman kirjanpitoonsa lukuun ottamatta omaa pääomaa. Oman pääoman sijaan emoyhtiö kirjaa emoyhtiön kirjanpidossa olevan tytäryhtiön osakkeiden hankintamenon. Esimerkin tilanteessa syntyy sulautumistappiota. Sulautumistappion kirjanpitokäsittely riippuu sen aiheuttajasta. Jos sulautumistappion katsotaan olevan pysyvien vastaavien oikaisuerä tai liikearvoa, voidaan se aktivoida taseeseen. Liikearvo tulee kirjata kuluksi vaikutusaikanaan. Kuitenkin, jos sulautumistappioon ei liity tulonodotuksia, tulisi tappio kirjata tuloslaskelmaan satunnaisena kuluna. (Tomperi 2009, 141.) Jos esimerkissä olisi syntynyt sulautumisvoittoa, on se

siirtyneiden aktiivojen korjauserä, mutta usein sulautumisvoitto kuitenkin tuloutetaan liiketoiminnan muuna tuottona tai satunnaisena tuottona. (Tomperi 2009, 143.)

4.7 Kombinaatiosulautuminen

Kombinaatiosulautuminen on kirjauksiltaan samanlainen kuin tavallinen sulautuminen. Kombinaatiosulautumisessa sulautuvia yhtiöitä on vähintään kaksi, joiden molempien yhtiöiden varat ja velat siirretään perustetun vastaanottavan yhtiön kirjanpitoon. Omien pääomien sijasta sulautumistilille kirjataan uuden perustettavan yhtiön oma pääoma. (Suoniemi 2010, 22.)

Esimerkki kombinaatiosulautumisesta

Yritykset A ja B sulautuvat kombinaatiosulautumisella perustettavaan AB yhtiöön, jonka osakepääoma on 100. Sulautuvien yhtiöiden tase tilinpäätökset sulautumishetkellä on seuraava (Suoniemi 2010, 23):

	Yritys A	Yritys B	Yhteensä
Vastaavaa			
Kalusto	400,00	250,00	650,00
Varasto	220,00	150,00	370,00
Saamiset	110,00	60,00	170,00
Vastaavaa yhteensä	730,00	460,00	1 190,00
Vastattavaa			
Osakepääoma	70,00	50,00	120,00
Muu oma pääoma	30,00	40,00	70,00
Varaukset	140,00	100,00	240,00
Vapaa pääoma	490,00	270,00	760,00
Vastattavaa yhteensä	730,00	460,00	1 190,00

Sulautumistili		
Varaukset	240	650
Vapaa pääoma	760	370
Osakepääoma	100	170
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	90	
	1190	1190

per Kalusto
per Varasto
per Saamiset

KUVIO 9. Kombinaatiosulautuminen (Suoniemi 2010, 23)

Sulautuvien yhtiöiden omien pääomien sijaan sulautumistilille kirjataan uuden perustettavan yhtiön oma pääoma. Kombinaatiosulautumisessa kirjaukset tehdään niin, ettei fuusioerotusta synny.

5 SULAUTUMINEN VEROTUKSEN NÄKÖKULMASTA

5.1 Verovapaan sulautumisen edellytykset

Vuoden 1996 alusta tuli voimaan muutos, jossa yritysjärjestelyjen verokohtelu uudistettiin kokonaan. Muutos liittyi EY:n yritysjärjestelydirektiiviin, jonka tarkoitus oli koskea vain kahden jäsenvaltion välisien rajan ylittäviä yritysjärjestelytilanteita. Kuitenkin direktiivin periaatteet koskevat tänä päivänä myös kansallisia sulautumisia. Sulautumisen verokohtelu on muuttunut aika ajoin. Välillä fuusiotappio on ollut verotuksessa vähennyskelpoista ja fuusiovoitto verotettavaa tuloa, ja välillä puolestaan ei. (Immonen 2008, 205–208.) Tällä hetkellä sulautumistulos ei ole vastaanottavalle yhtiölle veronalaista tuloa tai vähennyskelpoista menoa (Honkamäki ym. 2010, 135).

Sulautuminen voidaan tehdä ilman välittömiä veroseuraamuksia, koska niihin sovelletaan jatkuvuusperiaatetta, jolloin verotus lykkääntyy seuraavaan luovutukseen. Jotta verova-

paan sulautumisen edellytykset täytyvät, tulee sulautumisen olla EVL 52 a ja b §:n vaatimusten mukainen. (Penttilä 2009.) Jos sulautumista ei tehdä EVL:n mukaisesti, katsotaan yrityksen verotuksessa purkaantuvan. Purkaantuminen aiheuttaa luovutusvoitto verotuksen, jolloin sulautuvan yhtiön osakkaille voi syntyä veronalainen luovutusvoitto tai vähennyskelpoinen luovutustappio. (Honkamäki ym. 2010, 135.) EVL 52 a §:n kohdissa 1 ja 2 verovapaa sulautuminen on määritelty seuraavasti:

1) yksi tai useampi osakeyhtiö (sulautuva yhtiö) purkautuen selvitysmenettelyttä siirtää kaikki varansa ja velkansa toiselle osakeyhtiölle (vastaanottava yhtiö) ja jossa sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeena omistamiensa osakkeiden mukaisessa suhteessa vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemia uusia osakkeita tai sen hallussa olevia omia osakkeita; vastike saa olla myös rahaa, kuitenkin enintään kymmenen prosenttia vastikkeena annettavien osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa. (EVL 52 a §).

2) sulautuva yhtiö purkautuen selvitysmenettelyttä siirtää kaikki varansa ja velkansa vastaanottavalle yhtiölle, jonka hallussa ovat kaikki sulautuvan yhtiön osakepääomaa edustavat osakkeet, tai tuollaisen yhtiön kokonaan omistamalle osakeyhtiölle. (EVL 52 a §).

Elinkeinoverolain 52 a §:n kohdan 1 mukaisella sulautumisella tarkoitetaan tilanteita, joissa yksi tai useampi yhtiö purkautuen selvitysmenettelyttä siirtää kaikki velkansa ja varansa toiselle osakeyhtiölle. EVL:n 52 a § ei siis ole rajoittanut sulautuvien yhtiöiden lukumäärää, vaan useiden yhtiöiden samanaikainen sulautuminen on mahdollista. (Blummé ym. 2008, 195.) Tavallisessa sulautumisessa yksi tai useampi yhtiö purkautuen selvitysmenettelyttä siirtää varansa ja velkansa, jo olemassa olevalle yhtiölle. Kombinaatiosulautumisessa kaksi tai useampi yhtiö purkaantuen selvitysmenettelyttä siirtää kaikki varansa ja velkansa perustamalleen uudelle yhtiölle. (Immonen 2008, 208.) Kun sulautuminen toteutetaan OYL:n mukaisesti, sulautuva yhtiö purkaantuu selvitysmenettelyttä. Osittaissulautuminen ei ole EVL 52 a §:n mukaan mahdollinen, sillä sulautuvan kaikki varat ja velat luovutetaan vastaanottavalle yhtiölle. (Blummé ym. 2008, 195.)

EVL 52 a §:n kohdan 1 mukaan sulautuvan yhtiö osakkaiden pitää saada vastikkeena omistamiensa osakkeiden mukaisessa suhteessa vastaanottavan yhtiön liikkeelle laskemia

uusia osakkeita. (Blummé ym. 2008, 194). Vuoden 2009 alusta tullut lainmuutos on mahdollistanut sen, että vastikkeena vastaanottava yhtiö voi antaa yhtiön jo hallussa olevia omia osakkeita (Pentilä 2009). Vastike saa olla myös rahaa, mutta vain 10 % vastikkeena annettavien osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta tai sen puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa. Rahavastikkeen 10 %:n katto ei ole sidottu yksittäisen osakkaan saamien osakkeiden nimellisarvoon. Tämä mahdollistaa, että rahavastike maksetaan vain yhdelle osakkaille. (Blummé ym. 2008, 194–196.) Koska osakkeet eivät aina mene tasan osakkaiden kesken, on rahavastikkeen antaminen tehnyt osakkeiden jakamisen osakkaiden kesken helpommaksi. Edellytykset täyttyvät niin tavallisessa sulautumisessa, jossa vastaanottava yhtiö antaa sulautumisvastikkeena omia osakkeita sulautuvan yhtiön osakkaille. Kombinaatiosulautumisessa sulautumisvastikkeen puolestaan antaa sulautumisessa syntynyt uusi yhtiö uusista osakkeistaan. (Pentilä 2009.) Verohallinto on antanut yritysverotiedotteen 1/1997, jonka mukaan sulautumisessa sijaisvastike voi olla vain rahaa (Yritysjärjestelyt 2010). Kolmikantasulautumisessa sulautumisvastikkeen antaa kolmas taho, tästä johtuen sulautuminen ei täytä EVL:n asettamia edellytyksiä. Kolmikantasulautumista käsitelläänkin verotuksessa purkuna. (Ojala 2006.)

Vuonna 2006 säännökseen 52 a §:ään on lisätty kohta 2, joka koskee tytär- ja sisaryhtiösulautumisia, joissa osakevastiketta ei anneta. Muutoksella on haluttu tarkentaa lakia vastaamaan sulautumistyyppien ominaispiirteitä paremmin. Sulautumisvastikkeen antamisen ei siis tytär- ja sisaryhtiösulautumisissa katsota olevan edellytys sulautumiselle. (Blummé ym. 2008, 194–195.) Tytäryhtiösulautumisissa sulautumisvastikkeen antaminen on tarpeetonta, koska vastaanottava yhtiö omistaa kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet. Sisaryhtiösulautumisella tarkoitetaan tilannetta, jossa tytäryhtiö sulautuu toiseen emoyhtiön omistamaan tytäryhtiöön. Näissäkin tilanteissa sulautumisvastikkeen antaminen on tarpeetonta, sillä sulautuvan yhtiön ja vastaanottavan yhtiön osakkeet omistaa sama emoyhtiö. Ehtona kuitenkin on, että sulautuvan ja vastaanottavan yhtiön omistaa osakeyhtiö, ei luonnollinen henkilö. (Pentilä 2009.) Mikäli tytär- tai sisaryhtiöllä on hallussaan omia osakkeita, ei EVL 52 a §:n kohta 2 täyty. Yhtiöiden kannattaa mitätöidä omat osakkeensa ennen sulautumista. (Honkamäki ym. 2010, 148.)

5.2 Veroseuraamukset sulautumisessa osakkaan kannalta

Sulautumisessa jatkuvuusperiaate kantaa aina sulautuvan yhtiön osakkaisiin asti. Sulautumisessa ei realisoida myyntivoittoverotusta osakastasollakaan, ennen kuin osakkeenomistaja luovuttaa vastikkeena saamansa osakkeet edelleen. (Blummé ym. 2008, 199.) Sulautuvan yhtiön osakkaiden saamien vastikeosakkeiden hankintamenoksi ja ajaksi katsotaan sulautuvan yhtiön osakkeiden hankintameno ja -aika. (Honkamäki 2010, 137.) Tämä on hyvä huomata, sillä se vaikuttaa TVL 46 §:ssä säädettyyn hankintameno-olettaman suuruuteen. Kun osakas luovuttaa saamansa vastikeosakkeet edelleen, sovelletaan hankintameno-olettamaa osakkaan luovutusvoittoverotuksessa. (Blummé ym. 2008, 199–200.) Vuoden 2009 uudistus on mahdollistanut, että vastaanottava yhtiö antaa sulautumisvastikkeena sulautuvan yhtiön osakkaille jo yhtiön hallussa olevia omia osakkeita. Tässä osakkaan kannattaa muistaa, että hän joutuu maksamaan saamistaan osakkeista varainsiirtoveron. (Honkamäki ym. 2010, 145.)

Jos sulautumisvastikkeena on annettu rahaa, sitoumuksia tai muuta omaisuutta, katsotaan sulautuminen osakkeiden luovutukseksi. Osakkeiden luovutusta verotetaan luovutus- tai myyntivoittona ja vastaavasti luovutustappiota koskevien periaatteiden mukaisesti. (Immonen 2008, 243.)

Tilanteissa, joissa ei anneta osakkeita, kuten tytäryhtiösulautumisessa tai täysin omistettujen sisaryhtiöiden keskinäisessä sulautumisessa, luetaan vastaanottavan yhtiön osakkaan verotuksessa sulautuvan yhtiön osakkaiden verotuksessa poistamaton hankintameno vastaanottavan yhtiön osakkeiden hankintamenon lisäykseksi (Immonen 2008, 243).

Kolmikantasulautumisessa muu taho kuin vastaanottava yhtiö antaa sulautuvan yhtiön osakkaille sulautumisvastikkeen. Koska EVL 52 a §:n säännös ei tunnusta tämän tyyppistä sulautumista, tapahtuu omistuksen katkaiseva luovutus (Immonen 2008, 243).

5.3 Veroseuraamukset sulautuvan yrityksen kannalta

EVL 52 a §:n mukainen sulautumisen ei katsota olevan purkautuminen verotuksessa (Honkamäki ym. 2010, 136). Tästä johtuen sulautumisessa noudatetaan jatkuvuusperiaatetta, ja sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle. Varallisuuteen sitoutunut arvonnousu ei siis realisoidu veronalaiseksi tuloksi. Vastaanottavaa yhtiötä ja sulautuvaa yhtiötä käsitellään erillisinä verovelvollisina aina siihen asti, kun ilmoitus sulautumisen täytäntöönpanosta on OYL 16:17 §:n mukaisesti rekisteröity kaupparekisteriin. Sulautuvan yhtiön on laadittava tilinpäätös ajalta ennen sulautumista sekä veroilmoitus neljän kuukauden sisällä. (Blummé ym. 2008, 197.)

5.4 Veroseuraamukset vastaanottavan yrityksen kannalta

Fuusiotulos

Vastaanottavalle yhtiölle voi syntyä sulautumisesta fuusiovoittoa tai fuusiotappiota. Jos sulautuminen on toteutettu EVL 52 a §:n mukaisesti, ei sulautumistulos ole verotuksessa veronalaista tuloa tai vähennyskelpoista menoa. (Honkamäki ym. 2010, 136.) Verotuksessa käsite fuusiovoitto tai -tappio ei ole sama kuin kirjanpidon fuusioerotus. Jos vastaanottavalle yhtiölle syntyy sulautumisessa fuusiotappiota, ei tappio ole siis verotuksessa vähennyskelpoinen. Kuitenkin kirjanpidon fuusiotappio eli -aktiiva voi kasvattaa yhtiön nettovarallisuutta, jos siihen liittyy pitkävaikutteisena menona tulonodotusten vuoksi varallisuusarvoa. Fuusioaktiivasta tehdyt poistot eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia, mutta poistot kuitenkin pienentävät vastaanottavan yhtiön vapaata omaa pääomaa ja voittonjakokelpoisia varoja. (Immonen 2008, 228.) Sulautumistulos vaikuttaa kirjanpidolliseen tulokseen, joten se on eliminoitava veroilmoituksella (Blummé ym. 2008, 198).

Jatkuvuusperiaate

Sulautumisessa noudatetaan jatkuvuusperiaatetta. Koska sulautuvan yhtiön verotusasema siirtyy vastaanottavalle yhtiölle, voi vastaanottava yhtiö vähentää verotuksessaan sulautuvan yhtiön verotuksessa vähentämättä olevat hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot. (Blummé ym. 2008, 198.) Tämä tarkoittaa, että sulautumisessa ei tulouteta käyttö-

omaisuuden hankintamenoista tehtyjä poistoja eikä realisoida varoihin sitoutunutta arvonnousua. Myöskään varauksia ei pureta. (Immonen 2008, 232–233.)

Poistot

Sulautuminen ei mahdollista tekemään verovuonna kahdenkertaisia poistoja. Jos sulautuva yhtiö on tehnyt sulautumiseen päättäneeltä verovuodelta verotuksen maksimipoistot, ei vastaanottava yhtiö voi tehdä niitä uudestaan. Puolestaan, jos sulautuva yhtiö ei ole tehnyt poistoja kyseisenä verovuotena, voi vastaanottava yhtiö vähentää ne omassa verotuksessaan. (Honkamäki ym. 2010, 137–138.)

Tappiot

Sulautuvan yhtiön tappioiden siirtyminen TVL 123 §:n mukaisesti edellyttää, että vastaanottava yhtiö tai osakas tai nämä yhdessä ovat omistaneet tappiovuoden alusta lukien yli 50 % yhtiön osakkeista. Vaikka yhtiö olisi saanut poikkeuslupan tappioiden käyttämiseksi, edellyttää sekin omistusosuuden olevan yli 50 %. (Honkamäki ym. 2010, 138.)

Omistusosuus lasketaan osakemäärien perusteella, joten äänivallalla ei ole merkitystä. Sulautumisessa on siis mahdollista antaa erilaisia osakkeita, joilla on erilaisia oikeuksia. Sulavan yhtiön tappioiden siirtyminen vastaanottavalle yhtiölle ei vaikuta tappioiden käyttöikään, vaan tappiot on käytettävä 10 vuodessa niiden syntymävuodesta lukien. (Blummé ym. 2008, 200.)

Vastaanottava yhtiö voi vähentää sille vahvistetut tappiot, jos yli 50 % sen osakkeista ei tappiovuoden alusta vaihtanut omistajaa. Sulautumisen yhteydessä tapahtuvista omistajanvaihdoksista on ollut paljon keskustelua. On ehdotettu, että sulautumisesta aiheutunut omistajanvaihdos voitaisiin rinnastaa perintöön tai testamenttiin verrattavaan saantoon, mutta siihen ei ole katsottu olevan perusteltua. Vastaanottavan yhtiön on kuitenkin mahdollista hakea verovirastosta poikkeuslupaa tappioiden käyttämiselle. Yksittäistapauksissa poikkeuslupa on myönnetty, jos veroylijäämien ja tappioiden siirtymisen katsotaan olevan yhteisön toiminnan jatkumisen kannalta erittäin tärkeää. (Honkamäki ym. 2010, 141–142.)

Sulautuminen voi vaikuttaa myös sulautuvan yhtiön tytäryhtiöiden tappioihin. Näin voi tapahtua, jos vastaanottava yhtiö antaa omia osakkeita sulautuvan yhtiön osakkaille niin, että vastaanottavan yhtiön omistuksessa tapahtuu yli 50 %:n muutos. Myös näissä tilanteissa voidaan hakea poikkeuslupaa verovirastolta. Tappioiden siirtymisestä on paljon oikeuskäytäntöä, joiden valossa voidaan todeta, että tytäryhtiön omistajan sulautuessa ei tytäryhtiön osakkeiden katsota vaihtavan omistajaa. Jos sulautuminen tapahtuu yhtiöön, jonka osakkeita sulautuva yhtiö omistaa, katsotaan vastaanottavan yhtiön antamien uusien osakkeiden vaihtavan omistajaa. Oikeuskäytäntöä on myös tapauksesta, jossa tytäryhtiö on saanut poikkeusluvalla vähentää tappiot emoyhtiössä tapahtuneesta omistajanvaihdoksesta huolimatta. Kun tytäryhtiö on myöhemmin sulautunut emoyhtiöön, ovat tappiot siirtyneet emoyhtiölle. (Honkamäki ym. 2010, 143–144.)

Tappiot tytäryhtiösulautumisessa siirtyvät TVL 123 §:n nojalla, kunhan emoyhtiö tai emoyhtiön emoyhtiö tai nämä yhdessä ovat omistaneet yli 50 % tytäryhtiön osakkeista tappiovuoden alusta. Poikkeuslupaa ei tytäryhtiösulautumisissa voi saada. Konserneissa perättäiset sulautumiset ovat varsin yleisiä. Perättäisiin sulautumisiin pätee sama sääntö. Omistusosuuden pitää olla yli 50 % tappiovuoden alusta. (Honkamäki ym. 2010, 149.)

Kombinaatiosulautumisessa tappiot siirtyvät uudelle vastaanottavalle yhtiölle, jos yli 50 % yhtiön osakkeista on ollut saman osakkeenomistajan hallussa tappiovuoden alusta. Molempia sulautuvia yhtiöitä tarkastellaan erikseen. (Honkamäki ym. 2010, 157.) Koska kolmikantasulautuminen ei ole EVL 52 a §:n mukainen, ei tappioiden siirtyminen ole mahdollista. (Honkamäki ym. 2010, 170.)

5.5 Muut veroseuraamukset

Varainsiirtoverotus

VSVL 4.5 §:n mukaan sulautumisessa siirtyvistä kiinteistöistä tai osakkeista ei makseta varainsiirtoveroa, vaan sulautuvan yhtiön varallisuus siirtyy vastaanottavalle yhtiölle yleisseuraantoperiaatteen mukaisesti (Immonen 2008, 244). Jotta siirron voidaan katsoa olevan osa sulautumista, on se pitänyt tehdä yhteisöä koskevan lainsäädännön eli OYL:n

mukaisesti. Varainsiirtoverotuksen yleisseuraantoperiaate koskee myös niitä sulautumisia, joita ei EVL 52 a ja b §:n mukaan verotettaisi sulautumisena. (Blummé ym. 2008, 202.)

Sulautuvan yhtiön osakkaiden ei tarvitse suorittaa varainsiirtoveroa sulautumisvastikkeena saamistaan vastaanottavan yhtiön liikkeelle laskemista uusista osakkeista (Blummé ym. 2008, 202). Vuoden 2009 alusta vastaanottava yhtiö on voinut antaa sulautuneen yhtiön osakkaille sulautumisvastikkeena yhtiön hallussa olevia omia osakkeita. Koska varainsiirtoverolakia ei kuitenkaan ole uudistettu EVL:n uudistuksen yhteydessä, joutuu sulautuvan yhtiön osakkeenomistaja maksamaan saamistaan osakkeista varainsiirtoveron. Kun vastikkeena annetaan rahavastiketta, pitää vastaanottavan yhtiön maksaa varainsiirtovero. Rahavastikkeen osalta sulautuminen katsotaan verotuksessa luovutukseksi. (Honkamäki ym. 2010, 145.) Jos vastikkeena annetaan muuta kuin vastaanottavan yhtiön uusia osakkeita, katsotaan kyseessä olevan myös varainsiirtoverollinen luovutus (Blummé ym. 2008, 202).

Arvonlisäverotus

ALV 19 a §:n mukaan kaikkiin liiketoiminnan luovutuksiin sovelletaan neutraalia seurantaa. Tavaroiden ja palveluiden luovuttamisen liiketoiminnan jatkajalle ei katsota olevan myyntiä, kunhan luovutettuja tavaroita ja palveluita käytetään vähennykseen oikeuttavaan tarkoitukseen. Jos vastaanottava yhtiö käyttää sille siirtyneistä tavaroita tai palveluita muuhun kuin arvonlisäverotuksessa vähennykseen oikeuttavaan tarkoitukseen, tulee yhtiön suorittaa arvonlisäveroa oman käytön verotusta koskevien säännösten mukaan. (Immonen 2008, 245.)

Konserniavustus

Konserniavustuksen hyväksyminen edellyttää, että emoyhtiö on suoraan tai välillisesti omistanut vähintään 90 % tytäryhtiön osakkeista koko verovuoden ajan, ja konserniavustuksen antavan ja sen saavan yhtiön tilikausien tulee päättyä samanaikaisesti. Tästä johtuen sulautumisprosessissa tulee sulautumisajankohta päättyä tarkasti. Kombinaatiosulautumisessa konserniavustuksen antaminen käy nopeammin. Konsernisuhteen ei katsota murtuvan, koska vastaanottava yhtiö perustetaan uudeksi yhtiöksi. (Immonen 2008, 243–244.)

Veronkierto

Sulautumisen suunnittelussa kannattaa myös varoa, ettei sitä katsota veronkierroksi. Nimitään yleisen veronkiertonormin (VML 28 §) lisäksi yritysjärjestelyille on myös oma veronkiertonorminsa (EVL 52 g §). Veronkiertonormin mukaan sulautumisen verokohtelu voidaan evätä, jos sulautumisen tarkoituksen katsotaan olevan veronkiertäminen tai verotuksen välttäminen. Veronkiertoon viittaavat keinotekoisien apuyhtiöiden käyttäminen, sarjatoimenpiteet, saatujen varojen nopea edelleen myyminen tai yhtiötetyn toiminnan lopettaminen pian varojen siirron jälkeen. Sulautumisen syiden dokumentoiminen on erittäin tärkeää, sillä yrittäjällä on tarvittaessa velvollisuus esittää näyttöä, että sulautuminen on tehty liiketaloudellisista syistä. Vaikka sulautuminen on tehty OYL:n 16 luvun vaatimalla tavalla ja täyttää sille EVL 52:n asettamat erityisvaatimukset, tulkitaan se veronkierroksi, jos sulautuminen on tehty muista kuin liiketaloudellisista syistä. Tällöin jatkuvuusperiaatetta ei siis noudateta. (Manninen 2001, 221–224.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimuksen toteutus

Tutkimusmenetelmänä käytettiin dokumentteja ja haastatteluja. Metsämuurosen mukaan laadullinen aineisto on usein valmiiksi kirjoitettu. Dokumenteista tulisi selvittää, miltä kannalta asiaa on tarkasteltu. (Metsämuuronen 2008, 44.) Aineistona käytettiin elinkeinoverolakia, osakeyhtiölakia, kirjanpitolautakunnan yleisohjeita sekä muuta alan kirjallisuutta. Koska aineisto koostui laeista ja yleisohjeista, ei tulkintaeroja syntynyt. Perehtyminen sulautumiseen kirjallisuuden avulla auttoi luomaan hyvän pohjan haastatteluille.

Tutkimuksessa käytettiin myös teemahaastatteluja. Teemahaastattelut antavat riittävästi väljyyttä, mutta antavat samalla mahdollisuuden rajata aihetta teemojen avulla (Kananen 2008, 74). Teemat olivat valmiiksi mietittyjä ja koskettivat haastateltavien kokemuksia ja tietämystä aiheesta. Teemat vaihtelivat riippuen haastateltavasta. Verohallinnon osakaverotuksen asiantuntijan teemat koskivat osakkaan ja varainsiirtoverotuksen veroseuraamuksia ja yritysverotuksen asiantuntijan teemat puolestaan sulautumiseen osallistuvien

yhtiöiden verotusta. Kirjanpitäjien teemat koskivat sulautumismenettelyä ja kirjanpidon käsittelyä.

Haastateltavat on valittu kokemuksen ja asiantuntijuuden perusteella. Haastateltavilla kirjanpitäjillä on henkilökohtaista kokemusta. Sisä-Suomen veroviraston haastateltaviksi on valittu osakkaiden verotuksen asiantuntija ja yritysverotuksen asiantuntija. Asiantuntija-haastatteluja on käytetty tutkimuksessa tukemassa tutkimuksen teoriapohjaa.

Tutkimuksessa on käytetty sekä yksilö- että ryhmähaastatteluja. Kirjanpitäjien haastattelu tehtiin ryhmähaastatteluna, sillä sulautumisprosessin kirjanpitäjät olivat hoitaneet yhdessä. Tutkimuksessa heistä käytetään nimiä haastateltava A ja haastateltava B. Puolestaan Sisä-Suomen veroviraston asiantuntijoiden haastattelut tehtiin yksilöhaastatteluna, sillä henkilöt olivat asiantuntijoita omalla sarallaan. Yritysverotuksen asiantuntijasta käytetään nimeä haastateltava C ja osakasverotuksen asiantuntijasta nimeä haastateltava D. Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin.

6.2 Tutkimuksen analyysi

Kvalitatiivinen tutkimusaineisto eli haastattelut ovat litteroitu. Litteroitu aineisto pitää ennen analysointia työstää muotoon, joka mahdollistaa analyysin. Ennen analyysia aineistoa tulee selkiyttää ja tiivistää. Teemoittelussa aineistoa voidaan pelkistää käyttämällä sitaattia. Se onkin yksi teemahaastattelujen analyysitapa. Teemoittelussa kunkin teeman alle kerätään haastatteluista teemaan liittyvät kohdat. (Kananen 2008, 88–91.)

Tutkimuksessa haluttiin saada vastauksia kysymykseen, mitä kirjanpitäjän tulee tietää sulautumisesta kirjanpidon ja verotuksen näkökulmasta? Tutkimuksessa teemat ovat jaettu: sulautumismenettely, sulautuminen kirjanpidon näkökulmasta ja sulautuminen verotuksen näkökulmasta. Teemahaastatteluista saatujen tulosten perusteella tutkimuksen teoreettista viitekehystä pystyi tarkentamaan.

Sulautumismenettely

Sulautumismenettely on monivaiheinen ja riippuu sulautumistilanteesta ja sulautumistyyppistä. Haastateltava A kuvasi prosessin alkaneen hallituksen kokouksen päätöksestä. Kun sulautumissuunnitelma oli tehty, aloitettiin kaupparekisterissä se prosessi eli sulautumissuunnitelma rekisteröitiin. Seuraavaksi vaiheeksi haastateltava A nimesi kuulutuksen velkojille ja viimeiseksi vaiheeksi haastateltava A ilmoitti sulautumispäätöksen.

Tytäryhtiösulautuminen on yleisin sulautumistyyppi. Menettelyltäänkin tytäryhtiösulautuminen on yksinkertaisempi ja joustavampi kuin muun tyyppisissä sulautumisissa. Haastateltava A myöntääkin, että ”varmasti kaikista helpoin on tämä tytäryhtiösulautuminen”. Sulautumismenettelyyn kuuluu osana myös kuolettaa yritys kiinnitykset tai sitten sopia yritys kiinnitysvelkojen kanssa kiinnitysten keskinäisestä etuoikeudesta. (Sotka 2011.) Haastateltava A muisteli yritys kiinnitysten olleen ihan oma projektinsa.

-- kun siinä oli vielä semmoinen että ne pitää ne kaikki alkuperäiset velkakirjat lähettää sinne kaupparekisteriin niiden kuoletuspapereiden kanssa -- ja sitten selvitin vielä sellaisenkin, että kun niitä ei meinannut kaikkia löytyä... sitten niille olisi pitänyt hakea käräjäoikeudessa sellainen kuoletuspäätös, mutta loppu peleistä ne kuitenkin löytyi -- kun ne yritys kiinnitykset löytyi niin sitten se onnistui se kuolettaminenkin.

Sulautumisen menettelystä on säädetty OYL:n 16 luvussa. Lakiin sisältyy useita määräaikoja, joita pitää noudattaa tai sulautuminen raukeaa. Haastateltava A kertoi, että määräaikoja sai koko ajan seurata, vaihe vaiheelta koko prosessin ajan. Lisäksi haastateltava A mainitsi, että: ”kyllä sitä seurata täytyi ja vähän niin kuin patistaa hallitusta tekemään päätökset -- ei se pelkästään etene sillä, että minä tässä olisin tehnyt”.

Sulautumismenettelyn aikataulu tulee olla valmiiksi suunniteltu. Aikataulua pystyy jossain määrin säätämään menettelyn kuluessa, mutta vain osakeyhtiölain sallimissa kohdissa. Ajankohdalla on merkitystä myös kirjanpidollisesti ja verotuksessa, sillä sulautumiseen osallistuvia yhtiöitä pidetään erillisesti kirjanpitovelvollisina ja erillisinä verovelvollisina sulautumisen voimaantuloon asti. (Sotka 2011.) Haastateltavan A:n hoitamassa sulautumisessa oli ajankohta valmiiksi suunniteltu. Haastateltava toteaaakin, että: ”sulautu-

mispäiväksi haluttiin vuoden viimeinen päivä, joten vaikka se oli alkanut silloin viime keväänä jo”.

Sulautuminen kirjanpidon näkökulmasta

Haastateltavat olivat olleet hoitamassa kahden tytäryhtiön sulautumisesta emoyhtiöön. Tytäryhtiösulautumisessa sulautuvan yhtiön tai sulautuvien yhtiöiden viimeiset taseen erät siirretään vastaanottavalle yhtiölle, lukuun ottamatta omaa pääomaa. Oman pääoman sijaan kirjataan tytäryhtiöosakkeiden hankintameno. (Suoniemi 2010, 15.) Sulautumisesta aiheutuneet kirjaukset eivät olleet haastateltavan B mielestä kovinkaan hankalia, vaan ”ainoastaan osakkeiden hankintamenosta, vähennetty näiden osakepääoma, tulos ja tilikauden tulos -- ei siinä mitään ihmeempiä ollut, ihan yksinkertainen laskelma”. Haastateltava B kuitenkin lisäsi, että kyseessä oli aika yksinkertaisia yhtiöitä, joilla ei ollut paljon mitään toimintaa.

Jos yhtiön nettovarot ovat suuremmat kuin tytäryhtiöosakkeiden hankintameno, syntyy fuusiovoittoa (Suoniemi 2010, 15). Sulautumisvoitto on siirtyneiden aktiivojen korjauserä, silti sulautumisvoitto usein tuloutetaan liiketoiminnan muuna tuottona tai satunnaisena tuottona (Tomperi 2009, 143). Haastateltava B muisteli, että sulautumisvoitto kirjattiin satunnaisiin tuottoihin.

Sulautuminen verotuksen näkökulmasta

Verotus tuo sulautumiseen omia sudenkuoppia, joista kirjanpitäjän kannattaa olla tietoinen. Sulautuminen voidaan tehdä ilman välittömiä veroseuraamuksia. Sulautumisen pitää olla EVL:n 52 a ja b §:n mukainen, jotta verovapauden edellytykset täyttyvät. Haastateltava C kertoi, että verotuksessa noudatetaan EVL:n 52 a §. Jos ehdot täyttyvät, on sulautuminen verovapaata. Lisäksi haastateltava C muistutti, että osakeyhtiölain säädökset sulautumisesta ovat väljemmät kuin EVL:n säädökset.

Jos sulautumisen ei tehdä EVL:n mukaisesti, katsotaan yrityksen verotuksessa purkaantuvan. Purkaantuminen puolestaan aiheuttaa luovutusvoitto verotuksen. (Honkamäki ym. 2010, 135.) Haastateltava C varoitti tilanteesta, jossa sulautumista ei täytä EVL:n asetta-

mia erityisvaatimuksia: ”tulee sitten aika kalliiksi, jos fuusio ei menekään verotuksessa verovapaana -- vaan ne arvonnousut realisoituu ja ne verotetaan”.

Sulautumisessa vastaanottavalle yhtiölle voi syntyä fuusiovoittoa tai fuusiotappiota. Jos sulautuminen on toteutettu EVL:n 52 a §:n mukaisesti, ei sulautumistulos ole verotuksessa veronalaista tuloa tai vähennyskelpoista menoa. (Honkamäki ym. 2010, 136.) Haastateltava C mukaan purkutappio oli ennen vähennyskelpoinen. Jos sulautuvalle yhtiölle oli tulossa tappiota, purettiin yhtiö. Haastateltava C uskoo, että nyt kun purkutappio ei ole enää vähennyskelpoinen, rupeaa sulautuminen yleistymään.

Sulautumisessa noudatetaan jatkuvuusperiaatetta. Sulautumisessa sulautuvan yhtiön verotasema siirtyy vastaanottavalle yhtiölle. Tämä tarkoittaa, että vastaanottava yhtiö voi vähentää verotuksessaan sulautuvan yhtiön verotuksessa vähentämättä olevat hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot. (Blummé ym. 2008, 198.) Tappioiden siirtymiseen on olemassa paljon oikeuskäytäntöä. Perussääntö kuitenkin on, että tappioiden siirtyminen edellyttää, että vastaanottava yhtiö tai osakas tai nämä yhdessä ovat omistaneet tappiovuoden alusta lukien yli 50 % yhtiön osakkeista. (Honkamäki ym. 2010, 138.) Sulautumisessa tappiot siirtyvät edellytysten täytyessä. Haastateltava C sanoi tappioiden olevan rahanarvoinen etu, ”jos on yrityksellä paljon tappioita, niin kyllä se ilman muuta otetaan huomioon siinä”.

Sulautumisessa jatkuvuusperiaate kantaa sulautuvan yhtiön osakkaisiin asti. Sulautumisessa myyntivoittoverotus ei realisoida osakastasollakaan, ennen kuin osakas luovuttaa vastikkeena saamansa osakkeet edelleen. (Blummé ym. 2008, 199.) Haastateltava D kertoi että: ”sulautumisvastikkeena saatujen osakkeiden hankintamenoksi katsotaan sen sulautuneen yhtiön hankintamenon määrä, koska siinä toimitaan sen jatkuvuusperiaatteen mukaan ja hankinta-ajankohta on edelleen se sulautuvan yhtiön osakkeiden hankinta-aika”.

Haastateltava C:n mielestä EVL:n 52 g § eli ns. veronkiertopykälä on aina pidettävä mielessä, kun on kyse sulautumisesta. Haastateltava C muistutti, että vaikka sulautuminen olisi muodollisesti pätevä, mutta sille ei ole löydettävissä perusteltua liiketaloudellista

syytä, voidaan se katsoa veronkieroksi. Ainoa syy sulautumiselle ei voi olla veronvälttäminen. Haastateltava C lisäksi muistutti, että: ”vastike voi olla myös syy veronkierto epäilyyn, koska EVL 52 § on maininta, että osakkeita pitää saada siinä suhteessa kuin on omistanut sulautuvan yhtiön osakkeita”.

7 POHDINTA

Sulautuminen on varsin pitkä ja monivaiheinen prosessi, johon ei tule ryhtyä kevein perustein tai valmistautumatta. Jotta sulautuminen saadaan vietyä kunnialla alusta loppuun, tulee kirjanpitäjän tuntea sulautumista koskeaa lainsäädäntöä. Sulautumisesta on säädetty OYL:n 16 luvussa ja EVL:n 52 §:ssa. Vaikka kirjanpitolaissa ei ole säännöksiä sulautumisesta, on sulautumiseen otettu kantaa kirjanpitolausokunnan yleisohjeissa.

Sulautumismenettelystä on säädetty OYL:n 16 luvussa. Säädökset antavat yksityiskohtaiset ohjeet, kuinka sulautuminen tulee toteuttaa. Sulautumismenettelyyn sisältyy paljon määräaikoja, jotka on hyvä tunnistaa jo ennen prosessiin ryhtymistä. Määräaikojen seuraaminen vaihe vaiheelta on erittäin tärkeää, sillä niiden rikkominen aiheuttaa sulautumisprosessin raukeamisen. Päätös sulautumisen raukeamisesta, ajavat sulautumiseen osallistuvat yhtiöt takaisin lähtöruutuun. Ilman määräaikojen seuraamista, voi sulautuminen karahdaa kiville, jo sulautumismenettelyn alkumetreillä.

Osakeyhtiölaki tunnistaa sulautumistavoista: absorptiosulautumisen, tytäryhtiösulautumisen, kolmikantasulautumisen sekä kombinaatiosulautumisen. Eri sulautumistavoista on hyvä olla perillä, sillä niiden sulautumismenettelykin poikkeavat hieman toisistaan. Esimerkiksi kombinaatiosulautumisessa sulautumissuunnitelma tulee korvaamaan uuden yhtiön perustamissopimuksen, koska uusi vastaanottava yhtiö perustetaan sulautumisprosessissa.

Kirjanpitäjän ei myöskään tule unohtaa verotuksen näkökulmaa. Sulautuminen on mahdollista toteuttaa ilman välittömiä veroseuraamuksia, mutta ihan yksinkertaista se ei ole. Jotta sulautuminen olisi verovapaata, on se pitänyt toteuttaa OYL:n 16 luvun edellyttämällä tavalla ja täyttää EVL:n 52 §:n erityisvaatimukset. Lisäksi sulautumisen takana täy-

tyy olla liiketaloudelliset syyt, tai sulautuminen tulkitaan veronkierroksi. Jos nämä ehdot eivät täyty, yrityksen katsotaan purkaantuvan.

Kirjanpitäjän on myös hyvä huomata, että OYL:ssa ja EVL:ssa sulautumisesta on toisistaan poikkeavia säädöksiä. Osakeyhtiölaki tunnistaa kombinaatiosulautumisen, absorptiosulautumisen ja absorptiosulautumisen erityistilanteet, joita ovat tytäryhtiösulautuminen ja kolmikantasulautuminen. EVL 52 a §:n säännös ei puolestaan tunnista kolmikantasulautumista, koska siinä vastikkeen antaa muu taho kuin vastaanottava yhtiö.

OYL mahdollistaa annettavan sulautumisvastikkeena osakkeiden ja rahan lisäksi sitoumuksia tai muuta omaisuutta. EVL ei kuitenkaan tunnista sulautumisvastikkeen muuta kuin vastaanottavan yhtiön liikkeelle laskemia uusia osakkeita, yhtiön jo hallussa olevia omia osakkeita tai rahaa, mutta vain 10 % vastikkeena annettavien osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta tai sen puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa.

Osakkeenomistajien ei tarvitse suorittaa varainsiirtoveroa sulautumisvastikkeena saamistaan yhtiön liikkeelle laskemista uusista osakkeista. Vaikka elinkeinoverolain 52 §:ssa sulautumisvastikkeena voidaan myös antaa vastaanottavan yhtiön jo hallussa olevia omia osakkeita, se ei välttämättä kannata. Koska varainsiirtoverolakia ei ole muutettu elinkeinoverolain uudistuksen jälkeen, joutuu osakas maksamaan varainsiirtoveron, jos vastikkeena on vastaanottavan yhtiön jo hallussa olevia omia osakkeita. Jos sulautumisvastikkeena on annettu rahaa, sitoumuksia tai muuta omaisuutta, luovutusta verotetaan luovutus- tai myyntivoittona.

Kirjanpitäjän tulee myös huomioida, että vastaanottavaa yhtiötä ja sulautuvaa yhtiötä käsitellään erillisinä verovelvollisina, kunnes ilmoitus sulautumisesta on rekisteröity kaupparekisteriin. Sen jälkeen sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle. Kun ilmoitus sulautumisesta on rekisteröity voi vastaanottava yhtiö vähentää verotuksessaan sulautuvan yhtiön verotuksessa vähentämättä olevat hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot. Tässä kohdassa on hyvä muistaa, että sulautumiserotus ei verotuksessa veronalaista tuloa tai vähennyskelpoista menoja.

Kirjanpitolaissa ei ole säännöksiä sulautumisen kirjanpidollisesta käsittelystä, vaan sulautumista ohjaavat OYL:n ja EVL:n säännökset sekä kirjanpitolautakunnan yleisohjeet. Sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle sulautumispäivän taseen mukaan.

Sulautumisesta syntynyt sulautumisvoitto eli fuusiopassiiva syntyy, jos sulautuvan yhtiön oma pääoma on suurempi kuin vastaanottavan yhtiön osakkeiden hankintameno. Fuusiovoitto on siirtyneiden aktiivojen korjauseura, mutta voidaan kirjata myös tulosvaikutteisesti. Sulautumistappio eli fuusioaktiiva syntyy, jos sulautuvan yhtiön oma pääoma on pienempi kuin vastaanottavan yhtiön osakkeiden hankintameno. Fuusioaktiiva voidaan kirjata tulosvaikutteisesti tai sitä voidaan käsitellä liikearvona.

Kirjanpitäjän tulee myös muistaa, että sulautuminen on mahdollista toteuttaa kirjanpitoarvoista tai käyvistä arvoista. Jos sulautuminen toteutetaan kirjanpitoarvoista, siirtyvää omaisuutta koskeva kirjanpito jatkuu vastaanottavassa yhtiössä suoraan sulautuvan yhtiön kirjanpitoarvoista. Toteutus kirjanpitoarvoista on huomattavasti helpompi tapa. Jos sulautuminen toteutetaan käyvin arvoin, kaikki sulautuvan yhtiön omaisuuserät tulee arvostaa vastaanottavassa yhtiössä käyvistä arvoista. Molemmissa tavoissa poistopohja säilyy verotuksessa samana.

LÄHTEET

- Blummé, N., Pitkänen, T., Raunio, M. & Äärilä, L. 2008. Yritystoiminnan uudelleenjärjestely. Keuruu: KHT-Media.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uud. p. Helsinki: Tammi.
- Honkamäki, T. & Pennanen, M. 2010. Yritysjärjestelyjen käsikirja. Ekonomia- sarja. Helsinki: WSOYpro & Ekonomialiitto.
- Immonen, R. 2006. Yritysjärjestelyt. 3. uudistettu painos. Helsinki: Talentum Media.
- Kananen, J. 2008. Kvali- kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistonpaino.
- KILA:n lausunto fuusioerotuksen kirjaamisesta 1253/17.1.1994. Viitattu 24.4.2011. <http://www.edilex.fi>, oikeuskäytäntö, kirjanpitolautakunta, arkisto.
- KILA:n yleisohje suunnitelman mukaisista poistoista 16.10.2007. Viitattu 24.4.2011. [Http://www.edilex.fi](http://www.edilex.fi), virastotieto, kirjanpitolautakunnan yleisohjeet.
- L 21.7.2006/624. Osakeyhtiölaki. Säädös valtion säädöstietopankki Finlexin sivustolla. Viitattu 13.3.2011. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi), lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö.
- L 24.6.1968/360. Laki elinkeinotulon verottamisesta. Säädös valtion säädöstietopankki Finlexin sivustolla. Viitattu 13.3.2011. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi), lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö.
- Manninen, P. 2001. Yritys vaihtaa omistajaa. Helsinki: WS Bookwell.
- Mähönen, J., Säiläkivi, A. & Villa, S. 2006. Osakeyhtiölaki käytännössä. Juva: WS Bookwell.
- Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. 3. p. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino.
- Ojala, I. 2006. Sulautuminen verotuksessa. Artikkelit julkaistu Tilisanomissa 17.10.2006. Viitattu 22.4.2011. [Http://www.tilisanomat.fi/lehti](http://www.tilisanomat.fi/lehti), artikkelit.

Osakeyhtiöiden sulautumisen ilmoittaminen kaupparekisteriin. 2011. Patentti- ja rekisterihallitus. Viitattu 20.4.2011. [Http://www.prh.fi/fi](http://www.prh.fi/fi), kaupparekisteri, osakeyhtiö, muutokset, sulautuminen.

Penttilä, S. 2009. Edellyttävätkö yritysjärjestelyt vastiketta? Artikkelijulkaistu Tilisanomissa 10.3.2009. Viitattu 22.4.2011. [Http://www.tilisanomat.fi/lehti](http://www.tilisanomat.fi/lehti), artikkelit.

Sotka, J. 2011. Osakeyhtiön sulautuminen. Lakiasiantomisto Jari Sotkan kirjoitus. Artikkelijulk. 3.2011. Viitattu 18.4.2011. [Http://www.jarisotka.fi](http://www.jarisotka.fi), kirjoituksia.

Suoniemi, T. 2010. Yritysjärjestelyt kirjanpidon näkökulmasta. Moniste Yritysjärjestelyjen koulutuksessa Paviljongissa. Koulutuksen järjestäjinä KPMG.

Talous- ja palkkahallinnon ulkoistamiseen erikoistunut Itella Tuottotieto osaksi Itella Information Oy:tä. 2010. Itella. Viitattu 24.4.2011. [Http://www.itella.fi](http://www.itella.fi), liiketoiminta-alueet, ajankohtaista.

Tomperi, S. 2009. Kehittyvä kirjanpito. 12. p. Helsinki: Edita.

Yritysjärjestelyt. 2003. Verohallinto. Verohallinnon tiedote 1/1997. Viitattu 22.4.2011. [Http://www.vero.fi](http://www.vero.fi), vero-ohjeet, Verohallinnon ohjeita.

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelujen rungot

VEROHALLINTO

Teema 1. Mitkä ovat verovapaan sulautumisen edellytykset?

- * EVL 52 a
- * Sulautumistyyppin vaikutus
- * EVL tiukempi kuin OYL

Teema 2. Mitä vaikutuksia sulautumisella on sulautuvan yhtiön verotukseen?

- * ei purkaannu, varat ja velat
- * tilinpäätös ja veroilmoitus

Teema 3. Mitä vaikutuksia sulautumisella on vastaanottavan yhtiön verotukseen?

- * varat ja velat
- * fuusiotulos
- * poistot / tappiot

Teema 4. Mitä vaikutuksia sulautumisella on osakkaan verotukseen?

- * vastikeosakkeiden hankintameno ja aika
- * vastikkeena yhtiön hallussa olevia omia osakkeita
- * vastikkeena rahaa, sitoumuksia tai muuta omaisuutta
- * sulautumistyyppit

Teema 5. Muut veroseuraamukset

- * konserniavustus
- * varainsiirtoverotus
- * arvonalisäverotus
- * veronkierto

KIRJANPITÄJÄT

Teema 1. Sulautumismenettely

- * sulautumissuunnitelma
- * tilintarkastuskertomus
- * kuulutus
- * ilmoitus täytäntöönpanosta
- * odottamattomat ongelmat
- * tiedonhankinta

Teema 2. Sulautumisen kirjanpidollinen käsittely

- * fuusioerotus
- * sulautumisvastike
- * odottamattomat ongelmat
- * tiedonhankinta